

พระสูตรตันตปิฎก มหาปริณิพพานสูตรแปล



พระมหาสมปอง มุทีโต
สถาบันบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก
วัดวิหารธรรม ต.โสมเยี่ยม อ.น้ำโสม จ.อุดรธานี

eBook66

๓. มหาปรินิพพานสูตร ว่าด้วยการเสด็จดับขันธปรินิพพาน

(ที่หมึกกาย มหาวรรค ๑๐/๑๓๑-๒๔๐)

อชาตศัตรูตถุ

พระเจ้าอชาตศัตรูวางแผนโค่นล้มแคว้นวัชชี

[๑๓๑] (วจน) คำ เม อันข้าพเจ้า สุตได้สดับมาแล้ว เอร่ อย่างนี้. เอร่ สมัย ในสมัยหนึ่ง ภควา พระผู้มีพระภาค วิหริติ ประทับอยู่ คิชฌกูฏ ปุพฺพเต บนภูเขาชื่อว่าคิชฌกูฏ ราชคเเท โกถักรุงราชคฤห. ปน ก็ เตน โข สมเยน ในสมัยนั้นแล ราชา พระราชา มาคโร ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ เวเทหิปุทโต ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ อชาตศัตรู พระนามว่าอชาตศัตรู อภียาตุกาโม โทติ เป็นผู้ใคร่ปกครอง วชชี ซึ่งแคว้นวัชชี. โส ราชา พระราชาพระองค์นั้น อาห ตรัสแล้ว อิติ ว่า “หิ ก็ อหฺ เรา อัจเจจฉามิ จักโค่นล้ม วชชี ซึ่งแคว้นวัชชี เอร่มหิทธิเก อันมีอิทธิมากอย่างนั้น เอร่มหานุภาเว อันมี อานุภาพมากอย่างนั้น, อหฺ เรา วชชี ยังแคว้นวัชชี วินาสเสสสามิ จักให้พินาส, วชชี ยังแคว้นวัชชี อาปาเทสสามิ จักให้ถึง อนนยพยุสนํ ยังความข่อยยับ” ดังนี้.

[๑๓๒] อถ โข ครั้งนั้นแล ราชา พระราชา มาคโร ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ เวเทหิปุทโต ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ อชาตศัตรู พระนามว่าอชาตศัตรู อามนุเตสิ รัสั้งแล้ว วสสการํ พุราหฺมณํ กะพราหฺมณํชื่อวัสสการะ มคธมทามตฺตํ ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ อิติ ว่า “พุราหฺมณ คุก่อนพราหฺมณํ ตฺวํ ท่าน เอหิ จงมา, ภควา พระผู้มีพระภาค (วิหริติ) ประทับอยู่ เยน (จาเนน) ณ ที่ ไต, ตฺวํ ท่าน อุปสงกม จงเข้าไปเฝ้า เตน (จาเนน) ณ ที่นั้น, อุปสงกมิตฺวา ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว วนฺทาหิ จงถวายบังคม สิรสา ด้วยเศียรเกล้า ปาเท ซึ่งพระบาททั้งหลาย ภควโต ของพระผู้มีพระภาค วจเนน ตามคำ มม ของเรา, ปุจฺจ จงทูลถาม อุปปาพารํ ซึ่งความมีอาพารน้อย อุปปาพารํ ซึ่งความมีโรคน้อย ลหฺภูจฺฉานํ ซึ่งความกระปรี้กระเปร่า พลํ ซึ่งความแข็งแรง ผาสฺวหารํ ซึ่งความอยู่ผาสุก อิติ ว่า ‘ภนฺเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ราชา พระราชา มาคโร ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ เวเทหิปุทโต ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ อชาตศัตรู พระนามว่าอชาตศัตรู วนฺเทติ ขอมถวายบังคม สิรสา ด้วยเศียรเกล้า ปาเท ซึ่งพระบาททั้งหลาย ภควโต ของพระผู้มีพระภาค, ปุจฺจติ ขอมทูลถาม อุปปาพารํ ซึ่งความมีอาพารน้อย อุปปาพารํ ซึ่งความมีโรคน้อย ลหฺภูจฺฉานํ ซึ่งความกระปรี้กระเปร่า พลํ ซึ่งความแข็งแรง ผาสฺวหารํ ซึ่งความอยู่ผาสุก’ ดังนี้. จ อนึ่ง ตฺวํ ท่าน วเทหิ จงกราบทูล เอร่ อย่างนี้ อิติ ว่า ‘ภนฺเต ข้าแต่พระองค์ ผู้เจริญ ราชา พระราชา มาคโร ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ เวเทหิปุทโต ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ อชาตศัตรู พระนามว่าอชาตศัตรู อภียาตุกาโม (โทติ) เป็นผู้ใคร่ปกครอง วชชี ซึ่งแคว้นวัชชี. โส (ราชา) พระราชาพระองค์นั้น อาห ตรัสแล้ว เอร่ อย่างนี้ อิติ ว่า “หิ ก็ อหฺ เรา อัจเจจฉามิ จัก โค่นล้ม วชชี ซึ่งแคว้นวัชชี เอร่มหิทธิเก อันมีอิทธิมากอย่างนั้น เอร่มหานุภาเว อันมีอานุภาพมากอย่างนั้น, อหฺ เรา วชชี ยังแคว้นวัชชี วินาสเสสสามิ จักให้พินาส, วชชี ยังแคว้นวัชชี อาปาเทสสามิ จักให้ ถึง อนนยพยุสนํ ยังความข่อยยับ” ดังนี้. ภควา พระผู้มีพระภาค พยากรโรติ จะทรงพยากรณ์ เต แก่ พระองค์ ยถา โดยประการใด, ตฺวํ ท่าน สารุํ อุกฺคเตหฺวา จำให้ดีแล้ว ตํ (พยากรณ์) ซึ่งคำพยากรณ์นั้น อาโรเจยยาหิ พิงแจ้ง มม แก่เรา, หิ เพราะวา ตถาคตา พระตถาคตทั้งหลาย ภณฺนติ ขอมไม่กล่าว วตถํ ซึ่งคำเท็จ” ดังนี้.

วสสการพราหมโณ

วสสการพราหมณ์ทูลถามอุบาย

[๑๓๓] **วสสการโ** **พราหมโณ** พราหมณ์ชื่อวสสการะ **มครมหามตโต** ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **ปฏิสสุตวา** ทูลรับสนองแล้ว (**วจน**) ซึ่งพระดำรัส **รณโณ** ของพระราชชา **มาครสสุ** ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ **เวเทหิบุตร** ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ **อชาตศัตรู** พระนามว่าอชาตศัตรู **อติ โข** ว่า “**โ** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอว** พระเจ้าข้า” ดังนี้แล **โยเซตวา** เทียมแล้ว **ภททานิ ภททานิ ยานานิ** ซึ่งยานทั้งหลายคั่นงามๆ **อภริทิตวา** ขึ้นแล้ว **ภท** **ภท** **ยาน** สู่ยานคั่นงามๆ **นิยยาสิ** ออกไปแล้ว **ราชคหมหา** จากกรุงราชคฤห์ **ภทเทหิ ภทเทหิ ยานเทหิ** ด้วยยานทั้งหลายคั่นงามๆ, **คิขมกุญ** **ปพพโต** ภูเขาชื่อคิขมกุญ (**ติฏจติ**) ตั้งอยู่ **เณ** (**จาเนน**) ณ ที่ใด, **ปายาสิ** ไปแล้ว **เตน** (**จาเนน**) ณ ที่นั้น. **ภูมิ** ภาคพื้น **ยานสสุ** แห่งยาน (**โหติ**) มีอยู่ **ยาวตिका** เพียงใด, (**วสสการโ พราหมโณ**) พราหมณ์ชื่อว่าวสสการะ **คนตวา** ไปแล้ว **ยานน** ด้วยยาน (**ดาวตिका**) เพียงนั้น **ปัจโจโรทิตวา** ลงแล้ว **ยานา** จากยาน **ปตติโกว** (**หุตวา**) เป็นผู้เดินไปนั้นเทียว, **ภควา** พระผู้มีพระภาค (**วิหริติ**) ประทับอยู่ **เณ** (**จาเนน**) ณ ที่ใด, **อุสงกมิ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน** (**จาเนน**) ณ ที่นั้น. **อุปสงกมิตวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **สมโมทิ** สนทนาแล้ว **ภควตา สท** กับด้วยพระผู้มีพระภาค **ก** ยังถ้อยคำ **สมโมทนิย** อันควรบันเทิงใจ **สารณีย** อันควรระลึกถึงกัน **วิตสเรตวา** ให้ล่วงไปแล้ว **นิสสิ** นั่งแล้ว **เอกมนต์** ณ ที่สมควร. **วสสการโ พราหมโณ** พราหมณ์ชื่อว่าวสสการะ **มครมหามตโต** ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **นิสินโน โข** ผู้นั่งแล้วแล **เอกมนต์** ณ ที่สมควร **อโวจ** ได้กราบทูลแล้ว **เอต** (**วจน**) ซึ่งคำนี้ **ภควนต** กะพระผู้มีพระภาค **อติ** ว่า “**ราชา** พระราชา **มาครโ** ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ **เวเทหิบุตร** ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ **อชาตศัตรู** พระนามว่าอชาตศัตรู **วนเทติ** ย่อมถวายบังคม **สิรสา** ด้วยเศียรเกล้า **ปาเท** ซึ่งพระบาททั้งหลาย **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค, **ปุจจติ** ย่อมทูลถาม **อปปาพาร** ซึ่งความมีอาพาธน้อย **ลหุจจัน** ซึ่งความกระปรี้กระเปร่า **พล** ซึ่งความแข็งแรง **ผาสูวิท** ซึ่งความอยู่ผาสุก. **โ** **โคตม** ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ **ราชา** พระราชา **มาครโ** ผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธ **เวเทหิบุตร** ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ **อชาตศัตรู** พระนามว่าอชาตศัตรู **อภียาตุกาโม โหติ** เป็นผู้ใคร่ปกครอง **วชช** ซึ่งแคว้นวัชชี. **โส** (**ราชา**) พระราชาพระองค์นั้น **อาท** ตรัสแล้ว **อติ** ว่า “**ท** ก็ **อ** เรา **อุจเจจจามิ** จักโค่นล้ม **วชช** ซึ่งแคว้นวัชชี **เอว** มีอิทธิมากอย่างนั้น **เอว** มีอำนาจมากอย่างนั้น, **อ** เรา **วชช** ยังแคว้นวัชชี **วินาเสสสามิ** จักให้พินาศ, **วชช** ยังแคว้นวัชชี **อาปาเทสสามิ** จักให้ถึง **อนยพยุสน** ซึ่งความย่อยยับ” ดังนี้.

ราชอธิธานิยธมมา

ราชอธิธานิยธรรม ๗

[๑๓๔] **ปน** ก็ **เตน โข สมเณ** ในสมัยนั้นแล **อายสุม** **อานนโท** พระอานนทผู้มีอายุ **จิโต โหติ** ย่อมเป็นผู้ขึ้นอยู่ **ปิฏจโต** เบื้องพระปฤษฎางค์ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **พิชยมาโน** ถวายการพัดอยู่ **ภควนต** ซึ่งพระผู้มีพระภาค.

(๑) **อ** **โ** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนเตสิ** ตรัสแล้ว **อายสมนต** **อานนท** กะพระอานนทผู้มีอายุ **อติ** ว่า “**อานนท** ดูก่อนอานนท (**วจน**) คำ **เต** อันเธอ **สุต** ได้ยินแล้ว **กินติ** หรือไม่ **อติ** ว่า “**วชช** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **อภินุ** **สนนิปาตา** (**โหนติ**) เป็นผู้ประชุมกันเนื่องนิตย์ **สนนิปาตพพลา** เป็น

ผู้ประชุมหลายครั้ง” ดังนี้. (อายุสมา อานนุโท พระอานนทผู้มีอายุ อาท กราบทูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจนฺ) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุตํ** ได้ฟังแล้ว **อิติ** ว่า **‘วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **อภิณฺห์ สนฺนิปาตา (โหนฺติ)** เป็นผู้ประชุมกันเนื่องนิตยฺ **สนฺนิปาตพฺพลา** เป็นผู้ประชุมหลายครั้ง” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกัวํ** トラบใด **วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **อภิณฺห์ สนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้ประชุมกันเนื่องนิตยฺ **สนฺนิปาตพฺพลา** เป็นผู้ประชุมหลายครั้ง, **อานนฺท** ดูก่อนอานนท **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิग्งฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินํ** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสนฺติ** จักไม่มี.

(๒) “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท (วจนฺ) คำ **เต** อันเธอ **สุตํ** ได้ยินแล้ว **กิณฺติ** หรือไม่ **อิติ** ว่า **‘วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **กโรณฺติ** ย่อมกระทำ **วชฺชិกรณฺิยานิ (กิจฺจานิ)** ซึ่งกิจทั้งหลายอันเจ้าวัชชีควรกระทำ **สมคฺคา** โดยพร้อมเพรียงกัน” ดังนี้. (อายุสมา อานนุโท พระอานนทผู้มีอายุ อาท กราบทูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจนฺ) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุตํ** ได้ฟังแล้ว **อิติ** ว่า **‘วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **กโรณฺติ** ย่อมกระทำ **วชฺชิกรณฺิยานิ (กิจฺจานิ)** ซึ่งกิจทั้งหลายอันเจ้าวัชชีควรกระทำ **สมคฺคา** โดยพร้อมเพรียงกัน” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกัวํ** トラบใด **วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **สมคฺคา สนฺนิปตฺนฺติ** ย่อมเลิกประชุมโดยพร้อมเพรียงกัน **กโรณฺติ** ย่อมกระทำ **วชฺชิกรณฺิยานิ (กิจฺจานิ)** ซึ่งกิจทั้งหลายอันเจ้าวัชชีควรกระทำ **สมคฺคา** โดยพร้อมเพรียงกัน, **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (ตาวกัวํ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิग्งฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินํ** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสนฺติ** จักไม่มี.

(๓) **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (วจนฺ) คำ **เต** อันเธอ **สุตํ** ได้ยินแล้ว **กิณฺติ** หรือไม่ **อิติ** ว่า **‘วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **น ปณฺณเปณฺติ** ย่อมไม่บัญญัติ **อปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมที่ยังไม่ได้บัญญัติ **สมฺมุจฺฉินฺทฺนฺติ** ย่อมถอนออก **ปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมอันบัญญัติไว้แล้ว, **สมาทาย วตฺตฺนฺติ** ย่อมสมาทานประพฤติ **วชฺชิธฺมฺเม** ซึ่งวัชชีธรรมทั้งหลาย **โปราเณ** อันเก่าแก่ **ยถาปณฺณตฺเต** ตามที่บัญญัติไว้แล้ว” ดังนี้. (อายุสมา อานนุโท พระอานนทผู้มีอายุ อาท กราบทูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจนฺ) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุตํ** ได้ฟังแล้ว **อิติ** ว่า **‘วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **น ปณฺณเปณฺติ** ย่อมไม่บัญญัติ **อปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมที่ยังไม่ได้บัญญัติ **สมฺมุจฺฉินฺทฺนฺติ** ย่อมถอนออก **ปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมอันบัญญัติไว้แล้ว **สมาทาย วตฺตฺนฺติ** ย่อมสมาทานประพฤติ **วชฺชิธฺมฺเม** ซึ่งวัชชีธรรมทั้งหลาย **โปราเณ** อันเก่าแก่ **ยถาปณฺณตฺเต** ตามที่บัญญัติไว้แล้ว” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกัวํ** トラบใด **วชฺซี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **น ปณฺณเปณฺติ** ย่อมไม่บัญญัติ **อปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมที่ยังไม่ได้บัญญัติ **สมฺมุจฺฉินฺทฺนฺติ** ย่อมถอนออก **ปณฺณตฺตํ** ซึ่งธรรมเนียมอันบัญญัติไว้แล้ว **สมาทาย วตฺตฺนฺติ** ย่อมสมาทานประพฤติ **วชฺชิธฺมฺเม** ซึ่งวัชชีธรรมทั้งหลาย **โปราเณ** อันเก่าแก่ **ยถาปณฺณตฺเต** ตามที่บัญญัติไว้แล้ว, **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (ตาวกัวํ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิग्งฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินํ** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสนฺติ** จักไม่มี.

(๔) **อานนท** ดูก่อนอานนท (วจน) คำ **เต** อันเธอ **สุด** ได้ยินแล้ว **กินติ** หรือไม่ **อิติ** ว่า ‘**เย เต (วชชี)** เจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **วชชีมหลลกา** ผู้เจริญพระชนมายุของเจ้าวัชชี (โหนติ) มีอยู่, **วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สกกโรนติ** ย่อมสักการะ **กโรนติ** ย่อมกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มานนุติ** ย่อมนับถือ **ปุชเชนติ** ย่อมบูชา **เต (วชชี)** ซึ่งเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น **จ** และ **มณฺณนติ** ย่อมสำคัญ **โสตพฺพ** (วจน) ซึ่งถ้อยคำอันควรฟัง **เตส** (วชชีน) ของเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น” ดังนี้. (อายุสมา อานนโท พระอานนทผู้มีอายุ **อาท** กราบพูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจน) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุด** ได้ฟังแล้ว **อิติ** ว่า ‘**เย เต วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **วชชีมหลลกา** ผู้เจริญพระชนมายุของเจ้าวัชชี (โหนติ) มีอยู่, (วชชี) เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สกกโรนติ** ย่อมสักการะ **กโรนติ** ย่อมกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มานนุติ** ย่อมนับถือ **ปุชเชนติ** ย่อมบูชา **เต (วชชี)** ซึ่งเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น **จ** และ **มณฺณนติ** ย่อมสำคัญ **โสตพฺพ** (วจน) ซึ่งถ้อยคำอันควรฟัง **เตส** (วชชีน) ของเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**อานนท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกัวิ** ทราบใด **เย เต วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **วชชีมหลลกา** ผู้เจริญพระชนมายุของเจ้าวัชชี (โหนติ) มีอยู่, (วชชี) เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สกกโรนติ** ย่อมสักการะ **กโรนติ** ย่อมกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มานนุติ** ย่อมนับถือ **ปุชเชนติ** ย่อมบูชา **เต (วชชี)** ซึ่งเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น **จ** และ **มณฺณนติ** ย่อมสำคัญ **โสตพฺพ** (วจน) ซึ่งถ้อยคำอันควรฟัง **เตส** (วชชีน) ของเจ้าวัชชีทั้งหลายเหล่านั้น, **อานนท** ดูก่อนอานนท (ตาวกัวิ) ทราบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชชีน** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๕) **อานนท** ดูก่อนอานนท (วจน) คำ **เต** อันเธอ **สุด** ได้ยินแล้ว **กินติ** หรือไม่ **อิติ** ว่า ‘**กฺุลิตฺถิโย** หญิงในตระกูลทั้งหลาย **กฺุलगฺุมาริ** กุมารีในตระกูลทั้งหลาย **ยา ตา** เหล่าใด (โหนติ) มีอยู่, **วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **ตา** ยังหญิงทั้งหลายเหล่านั้น **วาเสนฺติ** ย่อมให้อยู่ร่วม **น โอกกสฺส ปสยฺท** โดยไม่ไม่ฉุดคร่าข่มขืน” ดังนี้. (อายุสมา อานนโท พระอานนทผู้มีอายุ **อาท** กราบพูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจน) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุด** ได้ฟังแล้ว **อิติ** ว่า ‘**กฺุลิตฺถิโย** หญิงในตระกูลทั้งหลาย **กฺุलगฺุมาริ** กุมารีในตระกูลทั้งหลาย **ยา ตา** เหล่าใด (โหนติ) มีอยู่, **วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **ตา** ยังหญิงทั้งหลายเหล่านั้น **วาเสนฺติ** ย่อมให้อยู่ร่วม **น โอกกสฺส ปสยฺท** โดยไม่ไม่ฉุดคร่าข่มขืน” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**อานนท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกัวิ** ทราบใด **กฺุลิตฺถิโย** หญิงในตระกูลทั้งหลาย **กฺุलगฺุมาริ** กุมารีในตระกูลทั้งหลาย **ยา ตา** เหล่าใด (โหนติ) มีอยู่, **วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **ตา** ยังหญิงทั้งหลายเหล่านั้น **วาเสนฺติ** ย่อมให้อยู่ร่วม **น โอกกสฺส ปสยฺท** โดยไม่ไม่ฉุดคร่าข่มขืน, **อานนท** ดูก่อนอานนท (ตาวกัวิ) ทราบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชชีน** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๖) **อานนท** ดูก่อนอานนท (วจน) คำ **เต** อันเธอ **สุด** ได้ยินแล้ว **กินติ** หรือไม่ **อิติ** ว่า ‘**ยานิ ตานิ วชชีเจตฺยานิ** เจตีย์ในแคว้นวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **อพฺพภนฺตรานิ เจว** อันมีในภายในด้วยนั้นเทียว **พาทฺทรานิ จ** อันมีในภายนอกด้วย (โหนติ) มีอยู่, **วชชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สกกโรนติ** ย่อมสักการะ **กโรนติ** ย่อมกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มานนุติ** ย่อมนับถือ **ปุชเชนติ** ย่อมบูชา **ตานิ (เจตฺยานิ)** ซึ่งเจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น, **จ** และ **โน ปริหาเปนฺติ** ย่อมไม่ละเลย **พลี** ซึ่งการบูชา **ธมฺมิก** อันชอบธรรม **กตฺพพฺพ** อันเคยกระทำแล้วในกาลก่อน **ทินฺนปฺพพ** อันเคยให้แล้วในกาลก่อน **เตส** (เจียน) แก่เจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น” ดังนี้. (อายุสมา อานนโท พระอานนทผู้มีอายุ **อาท** กราบพูลแล้ว) **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (วจน)

คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุด** ได้ฟังแล้ว **อติ** ว่า **‘ยานิ ตานิ วชฺชิจเจตียานิ** เจตีย์ในแคว้นวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **อพฺภนฺตรานิ เจว** อันมีในภายในด้วยนั้นเทียว **พาหิรานิ จ** อันมีในภายนอกด้วย (**โหนฺติ**) มีอยู่, **วชฺชิ** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สภฺกโรนฺติ** ย่อมสักการะ **ภโรนฺติ** ย่อมกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มาเนนฺติ** ย่อมนับถือ **ปุเชนฺติ** ย่อมบูชา **ตานิ (เจตียานิ)** ซึ่งเจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น, **จ** และ **โน ปริหาเปนฺติ** ย่อมไม่ละเลย **พลี** ซึ่งการบูชา **ธมฺมิกํ** อันชอบธรรม **กตปุพฺพํ** อันเคยกระทำแล้วในกาลก่อน **ทินฺนปุพฺพํ** อันเคยให้แล้วในกาลก่อน **เตสฺ (เจียนํ)** แก่เจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาห** ตรัสแล้ว) **อติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกีวํ** トラบใด **ยานิ ตานิ วชฺชิจเจตียานิ** เจตีย์ในแคว้นวัชชีทั้งหลายเหล่าใด **อพฺภนฺตรานิ เจว** อันมีในภายในด้วยนั้นเทียว **พาหิรานิ จ** อันมีในภายนอกด้วย (**โหนฺติ**) มีอยู่, **วชฺชิ** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สภฺกโรนฺติ** จักยังสักการะ **ภโรนฺติ** จักยังกระทำ **ครุ** ซึ่งความเคารพ **มาเนนฺติ** จักยังนับถือ **ปุเชนฺติ** จักยังบูชา **ตานิ (เจตียานิ)** ซึ่งเจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น, **จ** และ **โน ปริหาเปนฺติ** จักยังไม่ละเลย **พลี** ซึ่งการบูชา **ธมฺมิกํ** อันชอบธรรม **กตปุพฺพํ** อันเคยกระทำแล้วในกาลก่อน **ทินฺนปุพฺพํ** อันเคยให้แล้วในกาลก่อน **เตสฺ (เจียนํ)** แก่เจตีย์ทั้งหลายเหล่านั้น, **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (**ตาวกีวํ**) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินํ** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี.

(๗) **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (**วจนํ**) คำ **เต** อันเธอ **สุด** ได้ยินแล้ว **ภินฺติ** หรือไม่ **อติ** ว่า **‘รฺกขาวรณคฺคฺตติ** การอารักขาปกป้องคุ้มครอง **ธมฺมิกา** อันประกอบด้วยธรรม **วชฺชินํ** อันเจ้าวัชชีทั้งหลาย **สฺสูวํหิตา** ทรงกระทำด้วยความตั้งใจดีงาม **อรหฺนฺเตสฺ** ในพระอรหันต์ทั้งหลาย (**อากงฺขมาเนน** ด้วยความหวัง **อติ** ว่า) “**ภินฺติ** อย่างไรหนอ **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อนาคตา** ผู้ยังไม่มา **อาคจฺเจยฺยํ** จะพึงมา **วชิตํ** สู่แคว้น **จ** ด้วย, **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อาคตา** ผู้มาแล้ว **ผาสฺ วิหเรยฺยํ** จะพึงอยู่ผาสุก **วชิเต** ในแคว้นของเรา **จ** ด้วย” ดังนี้. (**อายุสฺมา อานนฺโท** พระอานนทผู้มีอายุ **อาห** กราบทูลแล้ว) **อติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (**วจนํ**) คำ **เม** อันข้าพระองค์ **สุด** ได้ฟังแล้ว **อติ** ว่า **‘รฺกขาวรณคฺคฺตติ** การอารักขาปกป้องคุ้มครอง **ธมฺมิกา** อันประกอบด้วยธรรม **วชฺชินํ** อันเจ้าวัชชีทั้งหลาย **สฺสูวํหิตา** ทรงกระทำด้วยความตั้งใจดีงาม **อรหฺนฺเตสฺ** ในพระอรหันต์ทั้งหลาย (**อติ**) ว่า “**ภินฺติ** อย่างไรหนอ **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อนาคตา** ผู้ยังไม่มา **อาคจฺเจยฺยํ** จะพึงมา **วชิตํ** สู่แคว้น **จ** ด้วย, **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อาคตา** ผู้มาแล้ว **ผาสฺ วิหเรยฺยํ** จะพึงอยู่ผาสุก **วชิเต** ในแคว้นของเรา **จ** ด้วย” ดังนี้.

(ภควา พระผู้มีพระภาค **อาห** ตรัสแล้ว) **อติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **จ** ก็ **ยาวกีวํ** トラบใด **รฺกขาวรณคฺคฺตติ** การอารักขาปกป้องคุ้มครอง **ธมฺมิกา** อันประกอบด้วยธรรม **วชฺชินํ** อันเจ้าวัชชีทั้งหลาย **สฺสูวํหิตา** ทรงกระทำด้วยความตั้งใจดีงาม **อรหฺนฺเตสฺ** ในพระอรหันต์ทั้งหลาย (**อากงฺขมาเนน** ด้วยความหวัง **อติ** ว่า) “**ภินฺติ** อย่างไรหนอ **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อนาคตา** ผู้ยังไม่มา **อาคจฺเจยฺยํ** จะพึงมา **วชิตํ** สู่แคว้น **จ** ด้วย, **อรหฺนฺโต** พระอรหันต์ทั้งหลาย **อาคตา** ผู้มาแล้ว **ผาสฺ วิหเรยฺยํ** จะพึงอยู่ผาสุก **วชิเต** ในแคว้นของเรา **จ** ด้วย, **อานนฺท** ดูก่อนอานนท (**ตาวกีวํ**) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินํ** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี” ดังนี้” ดังนี้.

[๑๓๕] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **วสฺสการํ พฺราหฺมณํ** กะพราหมณ์ชื่อวัสสการะ **มคฺธมฺหามตฺตํ** ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **อติ** ว่า “**พฺราหฺมณ** ดูก่อน

พราหมณ์ **เอก์ สมัย** ในสมัยหนึ่ง **อหัง** เรา **วิหรามิ** ประทับอยู่ **สารนุทเท เจติเย** ที่เจดีย์ชื่อสารันททะ **อิธ เวสาลี** ในกรุงเวสาลีนี้. **ตตฺร** ในสมัยนั้น **อหัง** เรา **เทเสสิ** ได้แสดงแล้ว **อิเม สตฺต อปริทานิเย ธมฺเม** ซึ่งธรรมทั้งหลายชื่ออปริทานิยะ ๗ ประการเหล่านี้ **วชฺชินี** แก่เจ้าวัชชีทั้งหลาย. **พฺรพฺรพฺร** ดูก่อนพราหมณ์ **จ** ก็ **ยวาทิกวํ** ตราบได้ **อิเม สตฺต อปริทานิยา ธมฺมา** ซึ่งธรรมทั้งหลายชื่ออปริทานิยะ ๗ ประการเหล่านี้ **จสฺสนฺติ** จักยังตั้งอยู่ **วชฺชิสฺสุ** ในเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **จ** และ **วชฺชี** เจ้าวัชชีทั้งหลาย **สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ** จักใส่ใจ **อิเมสฺสุ สตฺตสฺสุ อปริทานิเยสฺสุ ธมฺเมสฺสุ** ในธรรมทั้งหลายชื่ออปริทานิยะ ๗ ประการเหล่านี้, **พฺรพฺรพฺร** ดูก่อนพราหมณ์ (**ตวาทิกวํ**) ตราบนั้น **วฺชฺชเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินี** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสฺติ จักไม่มี** ดังนี้.

(**วจเน** เมื่อพระดำรัส **ภควตา** อันพระผู้มีพระภาค) **วฺชฺชเต** ตรัสแล้ว **เอวํ** อย่างนี้, **วสฺสกาโร พฺรพฺรพฺร** พราหมณ์ชื่อวัสสการะ **มคฺรหมตฺโต** ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **อโวจ** ได้กราบพูลแล้ว **เอตํ (วจนํ)** ซึ่งคำนี้ **ภควนฺตํ** กะพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**โภ โคตม** ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ **วฺชฺชเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **วชฺชินี** ของเจ้าวัชชีทั้งหลาย **สมนฺนาคตํ** ผู้ประกอบแล้ว **เอเกนฺปิ อปริทานิเยน ธมฺเมน** ด้วยอปริทานิยธรรมแม้อย่างเดียว **เอกํ** อย่างเดียว, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสฺติ** จักไม่มี. **ปน** ก็ **โภ วาโท** จะกล่าวอะไร **สตฺตฺติ อปริทานิเยหิ ธมฺเมหิ** ด้วยธรรมทั้งหลายชื่ออปริทานิยะทั้ง ๗ อย่าง. **โภ โคตม** ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ **วชฺชี** ทั่ววันวัชชีทั้งหลาย **รณฺญา มาคเรน อชาติสฺตตฺตนา เวเทหิปฺตฺเตน** อันพระราชชาผู้ทรงเป็นใหญ่แห่งแคว้นมคธพระนามว่าอชาติสฺตฺตฺร ผู้ทรงเป็นพระโอรสของพระนางเวเทหิ **อกรณฺนิยาว** ไม่ควรกระทำ (สงคราม) เทียว. **ยทิทํ (กรณํ)** การกระทำใด **ยฺยทฺรสฺส** ซึ่งการยฺยทฺร (**อกรณฺนิยํ**) อันไม่ควรกระทำ **อณฺยตฺร** เว้น **อุปลาปนาย** จากการปรองดอง **อณฺยตฺร** เว้น **มิถฺยเกทา** จากการยฺยทฺรแยกให้แตกกัน, **โภ โคตม** ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ **จ** ก็ **หนฺน** เอาเถิด **อิทานิ** ในกาลนี้ **มยํ** ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย **คจฺฉาม** จะขอลาไป, **มยํ** ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย **พทฺทิจฺจา** มีฐานะมาก **พทฺทฺรณฺนิยา** มีกิจอันควรกระทำมาก” ดังนี้. (**ภควา** พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**พฺรพฺรพฺร** ดูก่อนพราหมณ์ **อิทานิ** ในกาลนี้ **ตฺวํ** ท่าน **มณฺยสิ** ย่อมรู้ **กาลํ** ซึ่งกาลอันควร **ยสฺส** แก่กิจใด” ดังนี้. **อถ โข** ครั้งนั้น **วสฺสกาโร พฺรพฺรพฺร** พราหมณ์ชื่อวัสสการะ **มคฺรหมตฺโต** ผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **อภินฺนทิตฺวา** ยินดียิ่งแล้ว **ภาสิตํ** ซึ่งพระภาษิต **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อนฺุโมทิตฺวา** เบิกบานใจแล้ว **อุจฺจาย** ลุกขึ้นแล้ว **อาสนา** จากอาสนะ **ปฏฺกามิ** หลีกไปแล้ว.

ภิกฺขุขอปริทานิยธมฺมา

ภิกฺขุขอปริทานิยธรรม ๗

[๑๓๖] **อถ โข** ครั้งนั้นแล **วสฺสกาโร พฺรพฺรพฺร** พราหมณ์ชื่อวัสสการะผู้เป็นมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธ **อจิรปฏฺกนฺเต** หลีกไปยังไม่นาน **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **อายสฺมนฺตํ อานนฺทํ** กะพระอานนทผู้มีอายุ **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอานนท **ตฺวํ** เธอ **คจฺฉ** จงไป, **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลาย **ยวาทิกา** ประมาณเพียงใด **อุปนิสฺสาย** เข้าอาศัยแล้ว **ราชคหํ** ซึ่งกรุงราชคฤห์ **วิหฺรณฺติ** ย่อมอยู่, **เต** **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **สนฺนิปาเตหิ** จงประชุมพร้อมกัน **อุปฺฏฺจานสาลาเย** ในศาลาหอนฉัน” ดังนี้. **อายสฺมา อานนฺโท** พระอานนทผู้มีอายุ **ปฏฺทิสฺสฺตฺวา** ตอบรับแล้ว (**วจนํ**) ซึ่งพระดำรัส **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนั้น” ดังนี้, **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลาย **ยวาทิกา** ประมาณเพียงใด **อุปนิสฺสาย** เข้าอาศัยแล้ว **ราชคหํ** ซึ่งกรุงราชคฤห์ **วิหฺรณฺติ** ย่อมอยู่, **เต** **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **สนฺนิปาเตตฺวา** ให้ประชุมพร้อมกันแล้ว **อุปฺฏฺจานสาลาเย** ในศาลาหอนฉัน, **ภควา**

พระผู้มีพระภาค (วิหริต) ประทับอยู่ **เยน จาเนน** ณ ที่ใด, **อุปสงกมิ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน จาเนน** ณ ที่นั้น. **อุปสงกมิตวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **อภิวาทตวา** ถวายอภิวาทแล้ว **ภควนตํ** ซึ่งพระผู้มีพระภาค **อญฺจาสิ** นั่งแล้ว **เอกมนตํ** ณ ที่สมควร. **อายสฺมา อานนฺโท** พระอานนทผู้มีอายุ **จิโต โข** ผู้นั่งแล้วแล **เอกมนตํ** ณ ที่สมควร **อโวจ** ได้กราบทูลแล้ว **เอตํ (วจนํ)** ซึ่งคำนี้ **ภควนตํ** กะพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**ภนเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **ภิกขุสงฺโฆ** หมู่แห่งภิกษุ **สนฺนิปติโต** ประชุมพร้อมกันแล้ว, **ภนเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **อิทานิ** ในกาลนี้ **ภควา** พระผู้มีพระภาค **มณฺเวยติ** ย่อมทรงทราบ **กาลํ** ซึ่งกาลอันควร **ยสฺส** แก่กิจใด” ดังนี้.

อล โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อญฺจา** เสด็จลุกขึ้นแล้ว **อาสนา** จากอาสนะ, **อุปฏฺจาณสาลา** ศาลาหอนั้น (**ติฏฺจติ**) ย่อมตั้งอยู่ **เยน จาเนน** ณ ที่ใด, **อุปสงกมิ** เสด็จเข้าไปแล้ว **เตน จาเนน** ณ ที่นั้น. **อุปสงกมิตวา** ครั้นเสด็จเข้าไปแล้ว **นินฺสีทิ** ประทับนั่งแล้ว **อาสนเ** บนอาสนะ **ปณฺเวยตเต** อันบุคคลปลุกได้ไว้แล้ว. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **นินฺชชฺช โข** ประทับนั่งแล้วแล **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **ภิกขุ** ซึ่งภิกษุทั้งหลาย **อิติ** ว่า “**ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**อหํ**) เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **สตต อปริทานิเยธฺมเม** ซึ่งอปริทานิยธรรม (อันไม่เป็นเหตุแห่งความเสื่อม)ทั้งหลาย ๗ ประการ **โว** แก่เธอทั้งหลาย, (**ตุมฺเห**) เธอทั้งหลาย **สุณาท** จงฟัง, **มนสิสิโรถ** จงกระทำไว้ในใจ **สารุกํ** ให้ดี, (**อหํ**) เรา **ภาสิสฺสามิ** จักกล่าว” ดังนี้. **เต (ภิกขุ)** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **ปจฺจสฺสิสฺสุ** ตอบรับแล้ว (**วจนํ**) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอตํ (วจนํ)** ซึ่งพระดำรัสนี้ **อิติ** ว่า ...

(๑) “**ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากีวํ** ทราบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **อภินฺทํ สนฺนิปาตา ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้ประชุมพร้อมกันเนื่องนิศย์ **สนฺนิปาตพฺพลา** เป็นผู้ประชุมพร้อมกันโดยมาก, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ตวากีวํ**) ทราบนั้น **วฺุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกฺงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๒) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากีวํ** ทราบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สมคฺคา สนฺนิปติสฺสนฺติ** จักประชุมพร้อมกัน **สมคฺคา วุฏฺจทิสฺสนฺติ** จักเลิกประชุมพร้อมกัน **กริสฺสนฺติ** จักกระทำ **สงฺฆกรณียานิ** ซึ่งกิจอันสงฆ์ควรกระทำ **สมคฺคา** พร้อมกัน, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ตวากีวํ**) ทราบนั้น **วฺุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกฺงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๓) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากีวํ** ทราบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น ปณฺเวยเปสฺสนฺติ** จักไม่บัญญัติ **อปณฺเวยตฺตํ** ซึ่ง (ธรรมอันเรา) ไม่ได้บัญญัติไว้ **น สมฺมจฺฉินฺทิสฺสนฺติ** จักไม่ยกเลิก **อปณฺเวยตฺตํ** ซึ่ง (ธรรมอันเรา) บัญญัติไว้แล้ว **สมาทาย วตฺติสฺสนฺติ** จักสมาทานปฏิบัติ **สิกฺขาปเทสฺสุ** ในสิกขาบททั้งหลาย **สมคฺคา** พร้อมกัน, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ตวากีวํ**) ทราบนั้น **วฺุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกฺงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๔) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากีวํ** ทราบใด **เย เต ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลายเหล่าใด **เถรา** ผู้เป็นเถระ **รตฺตณฺณ** ผู้รักรাত্রีบวชนาน **จิรปพฺพชิตา** ผู้บวชนาน **สงฺฆปิตโร** ผู้เป็นสังฆปิตร **สงฺฆปริณายกา** ผู้เป็นสังฆปริณายก (**โหนติ**) มีอยู่, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สภฺกริสฺสนฺติ** จักสักการะ **ครุํ กริสฺสนฺติ** จักกระทำ ซึ่งความเคารพ **มานเสสฺสนฺติ** จักนอบน้อม **ปุเชสฺสนฺติ** จักบูชา **เต (ภิกขุ)** ซึ่งภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น, **จ** และ **มณฺเวยสฺสนฺติ** จักใส่ใจ **โสตพฺพํ (โหวาทํ)** ซึ่งโหวาทอันควรรับฟัง **เตสํ (ภิกฺขุณฺ)** ของภิกษุทั้งหลาย (ผู้เป็นเถระ เป็นต้น)เหล่านั้น. **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ตวากีวํ**) ทราบนั้น **วฺุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกฺงฺขา**

(โทติ) ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๕) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากี** トラบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น คจฉิสสนติ** จักไม่ถึง **วส** ซึ่งอำนาจ **ตณฺหา** แห่งต้นหา **อุปปนฺนาย** อันเกิดขึ้นแล้ว **โยโปพฺภวิกาย** อันนำไปสู่ภพอีก, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๖) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากี** トラบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สาเปกฺขา ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มุ่งไป **อารณฺญเกสฺ เสนาสเนสฺ** ในเสนาสนะอันอยู่ในป่า, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๗) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากี** トラบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **อุปฺภูจฺเปสฺสนติ** จักเข้าไปตั้งไว้ **สตี** ซึ่งสติ **ปจฺจตฺตณฺเวย** อันเป็นไปในภายในนั้นเทียว **อิตี** ว่า 'กิณฺตี' อย่างไรหนอ **สพฺรหมจฺจรี** เพื่อพรหมจรรย **เปสลา** ผู้มีศีลดีงาม **อนาคตา** ผู้ยังไม่มา **อาคจฺเจยฺย** พึงมา **จ** ด้วย, **สพฺรหมจฺจรี** เพื่อพรหมจรรย **เปสลา** ผู้มีศีลดีงาม **อาคตา** ผู้มาแล้ว **ผาสฺวิหเรยฺย** พึงอยู่ผาสุก **จ** ด้วย' ดังนี้, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยวากี** トラบใด **อิม** **สตัด** **อปฺริหานิยา** **ธมฺมา** อปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จฺสสนติ** จักตั้งอยู่ **ภิกขุสฺ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสิสฺสนติ** จักใส่ใจ **อิม** **สตัด** **อปฺริหานิเยสฺ** **ธมฺเมสฺ** ในอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

[๑๓๗] **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (อห) เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **สตัด** **อปฺริหานิเย** **ธมฺเม** ซึ่งอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการ **อปฺเรปี** แม้อื่นอีก **โว** แก่เธอทั้งหลาย, (ตุมเท) เธอทั้งหลาย **สุณ** **ธา** จงฟัง, **มนสิ** **โรธ** จงกระทำไว้ในใจ **สาธุก** ให้ดี, (อห) เรา **ภาสิสฺสามิ** จักกล่าว" ดังนี้. **เต (ภิกขุ)** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **ปจฺจสฺโสสุ** ตอบรับแล้ว (วจน) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิตี** **โฆ** ว่า "ภนฺเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอว** อย่างนั้น" ดังนี้แล. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอต** (วจน) ซึ่งพระดำรัสนี้ **อิตี** ว่า ...

(๑) "**ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากี** トラบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น กมฺมารามา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้ยินดีในการงาน **น กมฺมรตา** ไม่เป็นผู้ชอบในการงาน **น อนฺนุยฺตฺตา** ไม่เป็นผู้ประกอบเนื่องๆ **กมฺมารามต** ความยินดีในการงาน, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๒) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากี** トラบใด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น ภสฺสารามา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้ยินดีในการพูดคุย **น ภสฺสรตา** ไม่เป็นผู้ชอบในการพูดคุย **น อนฺนุยฺตฺตา** ไม่เป็นผู้ประกอบเนื่องๆ **ภสฺสารามต** ความยินดีในการพูดคุย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั) トラบนั้น **วฺทริเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โทติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๓) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น** **นิทุทธารามา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้อยินดีในการนอน **น** **นิทุทธารตา** ไม่เป็นผู้ชอบในการนอน **น** **อนุยุตตา** ไม่เป็นผู้ประกอบเนื่องๆ **นิทุทธารามตัม** ความยินดีในการนอน, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๔) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น** **สงคณิการามา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้อยินดีในการคลุกคลี **น** **สงคณิกรตา** ไม่เป็นผู้ชอบในการคลุกคลี **น** **อนุยุตตา** ไม่เป็นผู้ประกอบเนื่องๆ **สงคณิการามตัม** ความยินดีในการคลุกคลี, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๕) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น** **ปาปิจจา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้ปรารถนาชั่ว **น** **คตา** ไม่เป็นผู้ถึง **วสํ** ซึ่งอำนาจ **ปาปิگانํ อิจจัน** แห่งความปรารถนาอันชั่ว, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๖) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น** **ปาปมิตตา ภวิสสนติ** จักไม่เป็นผู้มีมิตรชั่ว **น** **ปาปสหายกา** ไม่เป็นผู้มีสหายชั่ว **น** **ปาปสมุปวงกา** ไม่เป็นผู้มีเพื่อนชั่ว, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

(๗) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **น** **อาปชชิสสนติ** จักไม่ถึง **อนตราโอสานํ** การหยุดในระหว่าง **โอรมตตเคน วิเสสชาติเคน** เพราะบรรลुकุณวิเศษขั้นต่ำ, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยาวกัวี** トラบโด **อิเม สุตต อปริทานิยา ธมฺมา** อปริทานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จสฺสนฺติ** จักตั้งอยู่ **ภิกขุสฺ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสิสฺสนฺติ** จักใส่ใจ **อิเมสฺ สุตตสฺ อปริทานิเยสฺ ธมฺเมสฺ** ในอปริทานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**ดาวกัวี**) トラบนั้น **วุทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสติ** จักไม่มี.

[๑๓๘] **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (**อหํ**) เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **สุตต อปริทานิเย ธมฺเม** ซึ่งอปริทานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการ **อปเรปิ** แม้อื่นอีก **โว** แก่เธอทั้งหลาย, ...

(๑) “**ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวี** トラบโด **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สทุธา ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มีศรัทธา ...” ฯลฯ ...

(๒) ... ฯลฯ ... **ทิริมนา ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มีความละเอียดใจ ... ฯลฯ ...

(๓) ... ฯลฯ ... **โอดตบปี ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มีความเกรงกลัวบาป ... ฯลฯ ...

(๔) ... ฯลฯ ... **พหุสฺสุตา ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มีการศึกษามาก ... ฯลฯ ...

(๕) ... ฯลฯ ... **อารทฺธวีรียา ภวิสสนติ** จักเป็นผู้มีความเพียรอันปรารถนาแล้ว ... ฯลฯ ...

(๖) ... ฯลฯ ... **อุปกุจิตตสนฺตี ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้มีสติอันตั้งมั่นแล้ว ... ฯลฯ ...

(๗) ... ฯลฯ ... **ปณฺณวณฺโฑ ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้มีปัญญา, **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกัวิ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี.

ภิกฺขเว คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยวากัวิ** トラบใด **อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา** อปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จฺสสนฺติ** จักตั้งอยู่ **ภิกฺขุสฺสุ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสฺสฺสนฺติ** จักใส่ใจ **อิเมสฺ สตฺตสฺส อปริหานิเยสฺส ธมฺเมสฺสุ** ในอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกัวิ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี.

[๑๓๙] **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (อหํ) เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **สตฺต อปริหานิเย ธมฺเม** ซึ่งอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการ **อปเรปิ** แม้อื่นอีก **โว** แก่เธอทั้งหลาย, (ตุมฺเห) เธอทั้งหลาย **สุณฺนาถ** จงฟัง, **มนสิกรฺโธ** จงกระทำไว้ในใจ **สํรฺกํ ใหฺตฺติ,** (อหํ) เรา **ภาสิสฺสามิ** จักกล่าว” ดังนี้. **เต (ภิกฺขุ)** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **ปจฺจสฺสฺสํ** ตอบรับแล้ว (วจฺนํ) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอตํ (วจฺนํ)** ซึ่งพระดำรัสนี้ **อิติ** ว่า ...

(๑) “**ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยวากัวิ** トラบใด **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สตีสมฺโพชฺฌํ** ยังสติสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๒) ... ฯลฯ ... **ธมฺมวิจยสมฺโพชฺฌํ** ยังธัมมวิจยสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๓) ... ฯลฯ ... **วิริยสมฺโพชฺฌํ** ยังสติสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๔) ... ฯลฯ ... **ปีติสมฺโพชฺฌํ** ยังปีติสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๕) ... ฯลฯ ... **ปัสสฺสทฺธิสมฺโพชฺฌํ** ยังปัสสทฺธิสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๖) ... ฯลฯ ... **สมฺมาธิสมฺโพชฺฌํ** ยังสมาธิสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ .

(๗) ... ฯลฯ ... **อุเปกฺขาสมฺโพชฺฌํ** ยังอุเบกขาสัมโพชฌงค์ **ภาเวสฺสนฺติ** จักให้เจริญ, **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกัวิ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี.

ภิกฺขเว คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยวากัวิ** トラบใด **อิเม สตฺต อปริหานิยา ธมฺมา** อปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จฺสสนฺติ** จักตั้งอยู่ **ภิกฺขุสฺสุ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกฺขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสฺสฺสนฺติ** จักใส่ใจ **อิเมสฺ สตฺตสฺส อปริหานิเยสฺส ธมฺเมสฺสุ** ในอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกัวิ) トラบนั้น **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกฺขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสตี** จักไม่มี.

[๑๔๐] **ภิกฺขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย (อหํ) เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **สตฺต อปริหานิเย ธมฺเม** ซึ่งอปริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการ **อปเรปิ** แม้อื่นอีก **โว** แก่เธอทั้งหลาย, (ตุมฺเห) เธอทั้งหลาย **สุณฺนาถ** จงฟัง, **มนสิกรฺโธ** จงกระทำไว้ในใจ **สํรฺกํ ใหฺตฺติ,** (อหํ) เรา **ภาสิสฺสามิ** จักกล่าว” ดังนี้. **เต (ภิกฺขุ)** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **ปจฺจสฺสฺสํ** ตอบรับแล้ว (วจฺนํ) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอตํ**

(วจน) ซึ่งพระดำรัสนี้ **อิตติ** ว่า ...

(๑) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวิ** トラบไต **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **อนิจจสณฺณ** ยังอนิจจสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๒) ... ฯลฯ ... **อนตตสณฺณ** ยังอนตตสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๓) ... ฯลฯ ... **อสุภสณฺณ** ยังอสุภสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๔) ... ฯลฯ ... **อาทีนวสณฺณ** ยังอาทีนวสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๕) ... ฯลฯ ... **ปหานสณฺณ** ยังปหานสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ ...

(๖) ... ฯลฯ ... **วิราคสณฺณ** ยังวิราคสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ ... ฯลฯ .

(๗) ... ฯลฯ ... **นิโรธสณฺณ** ยังนิโรธสัจฉญาณ **ภาเวสฺสนติ** จักให้เจริญ, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **(ดาวกัวิ)** トラบไต **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยาวกัวิ** トラบไต **อิม** **สตุต** **อปฺริหานิยา** **ธมฺมา** อปฺริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จสฺสนติ** จักตั้งอยู่ **ภิกขุสฺ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสิสฺสนติ** จักใส่ใจ **อิม** **สตุต** **อปฺริหานิเยสฺ** **ธมฺเมสฺ** ในอปฺริหานิยธรรมทั้งหลาย ๗ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **(ดาวกัวิ)** トラบไต **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

[๑๔๑] **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **(อหํ)** เรา **เทเสสฺสามิ** จักแสดง **จ** **อปฺริหานิเย** **ธมฺเม** ซึ่งอปฺริหานิยธรรมทั้งหลาย ๖ ประการ **โว** แก่เธอทั้งหลาย, **(ตุมฺเห)** เธอทั้งหลาย **สฺนฺนาถ** จงฟัง, **มนสิถโรถ** จงกระทำไว้ในใจ **สาธุกํ** ให้ดี, **(อหํ)** เรา **ภาสิสฺสามิ** จักกล่าว” ดังนี้. **เต (ภิกขุ)** ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้น **ปจฺจสฺสึสฺสุ** ตอบรับแล้ว **(วจน)** ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิตติ โข** ว่า **“ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอตํ (วจน)** ซึ่งพระดำรัสนี้ **อิตติ** ว่า

(๑) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวิ** トラบไต **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **เมตฺตํ** **กายกมฺม** ยังเมตตาทายกรรม **ปจฺจปฺภฺจาเปสฺสนติ** จักให้ตั้งมั่น **สพฺรหฺมจารีสฺ** ในเพื่อพรหมจรรย์ทั้งหลาย **อาวิ เจว** ในที่แจ้งด้วยนั้นเทียว **รโห จ** ในที่ลับด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **(ดาวกัวิ)** トラบไต **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๒) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวิ** トラบไต **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **เมตฺตํ** **วจิกกมฺม** ยังเมตตาวจกรรม **ปจฺจปฺภฺจาเปสฺสนติ** จักให้ตั้งมั่น ... ฯลฯ ...

(๓) ... ฯลฯ ... **เมตฺตํ** **มโนกมฺม** ยังเมตตามโนกรรม **ปจฺจปฺภฺจาเปสฺสนติ** จักให้ตั้งมั่น **สพฺรหฺมจารีสฺ** ในเพื่อพรหมจรรย์ทั้งหลาย **อาวิ เจว** ในที่แจ้งด้วยนั้นเทียว **รโห จ** ในที่ลับด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **(ดาวกัวิ)** トラบไต **วฺทฺธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฎิถฺงขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริหานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสฺสติ** จักไม่มี.

(๔) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ** ก็ **ยาวกัวิ** トラบไต **เย** **เต** **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลายเหล่าใด **ลาภา** ผู้มีลาภ **ธมฺมิกา** อันประกอบด้วยธรรม **ธมฺมลทฺธา** อันได้โดยธรรม **อนฺตมโน** โดยที่สุด **ปตฺตปฺริยาปน-**

มตตมปิ แม้ซึ่งวัตถุสักว่ารับมาด้วยบาตร, **อปปฏิวิภตโตโกตี ภวิสสนติ** จักเป็นผู้บริโภคซึ่งภัตโดยไมแยกกัน **ตถารูเปตี ลาเภติ** ด้วยลาภทั้งหลายเช่นนั้น, **สาธารณโกตี** เป็นผู้บริโภคร่วมกัน **สีลวันเตตี สพุรทุมจารีตี** กับด้วยเพื่อพรหมจรรย์ทั้งหลายผู้มีศีล, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั้ว) トラบนั้น **วูทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสตี** จักไม่มี.

(๕) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ กั ยาวกั้ว** トラบใด **ยานิ กานิ สีลानิ** ศีลทั้งหลายข้อใดข้อหนึ่ง **อขณฺทานิ (ภวิสสนติ)** จักเป็นศีลไม่ขาด **อจฺฉิททานิ** ไม่ทะลุ **อสพฺลानิ** ไม่ต่าง **อกมฺมาसानิ** ไม่พร้อย **ภุชิสฺसानิ** อันหมดจด **วิญญูปสฺตถานิ** อันผู้รู้สรรเสริญ **อปฺรามญฺจानิ** อันไม่ถูกค้นหาและทิวฐิตฺตฺรอบง่า **สมาริสํวตฺตนิกานิ** อันเป็นไปเพื่อสมาธิ, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สีลสามณฺณคตา** ผู้ถึงความเป็นผู้เสมอกันด้วยศีล **ตถารูเปสฺสุ สีเลสฺสุ** ในศีลทั้งหลายเช่นนั้น **วิหริสฺสนติ** จักอยู่ **สพุรทุมจารีตี** กับด้วยเพื่อนพรหมจรรย์ **อาวิ เจว** ในที่แจ้งด้วยนั้นเทียว **รโห จ** ในที่ลับด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั้ว) トラบนั้น **วูทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสตี** จักไม่มี.

(๖) **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **จ กั ยาวกั้ว** トラบใด **ยา อยฺ ทิฏฺฐิ อริยา** อริยทิวฐิตฺตฺรใด **นียยานิกา** อันเป็นเครื่องนำออก **นียยาตี** ย่อมนำออก, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **ทิฏฺฐิสามณฺณคตา** ผู้ถึงความเป็นผู้เสมอกันด้วยทิวฐิตฺตฺร **ตถารูปาย ทิฏฺฐิยา** ด้วยทิวฐิตฺตฺรเช่นนั้น **ทุกขกฺขยาย** เพื่อความสิ้นไปแห่งทุกข์ **สมฺมา** โดยชอบ **ตฺกฺกรสฺส (ปฺคฺคฺลสฺส)** แก่บุคคลผู้กระทำอย่างนั้น **วิหริสฺสนติ** จักอยู่ **สพุรทุมจารีตี** กับด้วยเพื่อนพรหมจรรย์ **อาวิ เจว** ในที่แจ้งด้วยนั้นเทียว **รโห จ** ในที่ลับด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั้ว) トラบนั้น **วูทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสตี** จักไม่มี.

ภิกขเว ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย **ยาวกั้ว** トラบใด **อิมเ ฉ อปริทานิยา ธมฺมา** อปริทานิธรรมทั้งหลาย ๖ ประการเหล่านี้ **จฺสฺสนติ** จักตั้งอยู่ **ภิกขุสฺสุ** ในภิกษุทั้งหลาย **จ** ด้วย, **ภิกขุ** ภิกษุทั้งหลาย **สนฺทิสฺสิสฺสนติ** จักใส่ใจ **อิมเ สฺสุ อปริทานิเยสฺสุ ธมฺเมสฺสุ** ในอปริทานิธรรมทั้งหลาย ๖ ประการเหล่านี้ **จ** ด้วย, **ภิกขเว** ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย (ดาวกั้ว) トラบนั้น **วูทธิเยว** ความเจริญเท่านั้น **ปาฏิกงฺขา (โหติ)** ย่อมเป็นความหวัง **ภิกขุณฺ** ของภิกษุทั้งหลาย, **ปริทานิ** ความเสื่อม **โน ภวิสสตี** จักไม่มี.

[๑๔๒] **สุทฺ** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรณฺโต** ประทับอยู่ **คิชฌณฺฎเ ปพฺพเต** บนเขาชื่อคิชฌณฺฎ **ตฺตร ราชคเ** ใกล้เมืองราชคฤห์นั้น **กโรตี** ย่อมทรงกระทำ **ธมฺมี กถํ** ซึ่งธรรมีกถา **เอตเทว พหุลํ** เป็นอันมากนี้เช่นนี้เทียว **ภิกขุณฺ** แก่ภิกษุทั้งหลาย **อิติ ว่า** “**อิติ สีลํ** ศีลเป็นอย่างนี้, **อิติ สมาริ** สมาธิเป็นอย่างนี้, **อิติ ปญฺญา** ปัญญาเป็นอย่างนี้. **สีลปริภาวิโต สมาริ** สมาธิอันอันศีลอบรม **มหปฺผลโ** โหติ ย่อมมีผลมาก **มทานิสํสํ** มีอานิสงส์มาก. **สมาริปริภาวิตา ปญฺญา** ปัญญาอันอันสมาธิอบรม **มหปฺผลา โหติ** ย่อมมีผลมาก **มทานิสํสา** มีอานิสงส์มาก. **ปญฺญาปริภาวิตํ จิตฺตํ** จิตอันอันปัญญาอบรม **วิมฺจจติ** ย่อมทหลุดพ้น **สมฺมเทว** ด้วยดีนั้นเทียว **อาสเวตี** จากอาสวะทั้งหลาย **เสยฺยถิ** ได้แก่ **กามาสวา** จากกามาสวะ **ภวาสวา** จากภวาสวะ **อวิชฺชาสวา** จากอวิชฺชาสวะ” ดังนี้.

[๑๔๓] **อถ โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหริตฺวา** ประทับอยู่แล้ว **ยถาภิรณฺตํ** ตามความพอพระทัย **ราชคเ** ในกรุงราชคฤห์ **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **อายสฺมนตํ อานนทํ** กะพระอานนทฺผู้มีอายุ **อิติ ว่า** “**อานนท** ดูก่อนอานนทฺ (มย) เราทั้งหลาย **อายาม** จงมา, **อมฺพลญฺจิกา** อัมพลญฺจิกาวิน (ตฺถุจติ)

ตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, (**มย**) เราทั้งหลาย **อุปสงกมิสสาม** จักเข้าไป **เยน (จาเนน)** ณ ที่นั่น” ดังนี้. **อายุสมา อานนุโท** พระอานนทผู้มีอายุ **ปัจจุสโสสิ** ตอบรับแล้ว (**วจน**) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอว** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **อล โข** ครั้งนั้นแล **อมพลภูจิกกา** อัมพลภูจิกกาวัน (**ติฏฺฐติ**) ตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อวสริ** เสด็จไปแล้ว **ต (จาม)** สูที่นั่น **สทุธิ** กับ **มหตทา ภิกขุสงฺฆเมน** ด้วยหมู่แห่งภิกษุหมู่ใหญ่. **สุท** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรติ** ประทับอยู่ **ราชาคารเก** ณ พระตำหนักหลวง **ตฺตร อมพลภูจิกาย** ในอัมพลภูจิกากาวันนั้น. **สุท** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรนฺโต** ประทับอยู่ **ราชาคารเก** ณ พระตำหนักหลวง **ตฺตรปิ อมพลภูจิกาย** ในอัมพลภูจิกากาวันนั้น **กโรติ** ย่อมทรงกระทำ **ธมฺมิ กถ** ซึ่งธรรมีกถา **เอตเทว พหุล** เป็นอันมากนั้นนึ่งเทียว **ภิกขุณ** แก่ภิกษุทั้งหลาย **อิติ** ว่า “**อิติ สิล** คีลเป็นอย่างนี้, **อิติ สมานิ** สมานิเป็นอย่างนี้, **อิติ ปญฺญา** ปัญญาเป็นอย่างนี้. **สิลปริภาวิโต สมานิ** สมานิอันอบรมด้วยศีล **มหปฺผล โหติ** ย่อมมีผลมาก **มหานิสฺส** มีอานิสงส์มาก. **สมานิปริภาวิตา ปญฺญา** ปัญญาอันอบรมด้วยสมานิ **มหปฺผลา โหติ** ย่อมมีผลมาก **มหานิสฺสา** มีอานิสงส์มาก. **ปญฺญาปริภาวิต จิตฺต** จิตอันอบรมด้วยปัญญา **วิมฺจฺจติ** ย่อมทหลุดพ้น **สมฺมเทว** ด้วยดีนั้นเทียว **อาสเวหิ** จากอาสวะทั้งหลาย **เสยฺยถิ** ได้แก่ **กามาสวา** จากกามาสวะ **ภวาสวา** จากภวาสวะ **อวิชฺชาสวา** จากอวิชชาสวะ” ดังนี้.

[๑๔๔] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรติ** ประทับอยู่แล้ว **ยถาภินฺต** ตามความพอพระทัย **อมพลภูจิกาย** ในอัมพลภูจิกากาวัน **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **อายุสมนฺต อานนุท** กะพระอานนทผู้มีอายุ **อิติ** ว่า “**อานนุท** คู่ก่อนอานนท (**มย**) เราทั้งหลาย **อายาม** จงมา, **นาพฺนทา** เมืองนาลันทา (**ติฏฺฐติ**) ตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, (**มย**) เราทั้งหลาย **อุปสงกมิสสาม** จักเข้าไป **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั่น” ดังนี้. **อายุสมา อานนุโท** พระอานนทผู้มีอายุ **ปัจจุสโสสิ** ตอบรับแล้ว (**วจน**) ซึ่งคำ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอว** อย่างนั้น” ดังนี้แล. **อล โข** ครั้งนั้นแล **นาพฺนทา** เมืองนาลันทา (**ติฏฺฐติ**) ตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อวสริ** เสด็จไปแล้ว **ต (จาม)** สูที่นั่น **สทุธิ** กับ **มหตทา ภิกขุสงฺฆเมน** ด้วยหมู่แห่งภิกษุหมู่ใหญ่. **สุท** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรติ** ประทับอยู่ **ปาวาริกมฺพวเน** ณ ปาวาริกัมพวัน **ตฺตร นาพฺนทาย** ใกล้เมืองนาลันทานั้น.

สาริปุตตสีหนาท

พระสารีบุตรบ้นลือสีหนาท

[๑๔๕] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค (**วิหฺรติ**) ประทับอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **อายุสมา สาริปุตโต** พระสารีบุตรผู้มีอายุ **อุปสงกมิ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั่น. **อุปสงกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **อภิวาเทตฺวา** ถวายอภิวาทแล้ว **ภควนฺต** ซึ่งพระผู้มีพระภาค **นิสีทิ** นั่งแล้ว **เอกมฺนฺต** ณ ที่สมควร. **อายุสมา สาริปุตโต** พระสารีบุตรผู้มีอายุ **นิสินฺโน โข** ผู้นั่งแล้วแล **เอกมฺนฺต** ณ ที่สมควร **อโวจ** ได้กราบทูลแล้ว **เอต (วจน)** ซึ่งคำนี้ **ภควนฺต** กะพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเจริญ **อห** ข้าพระองค์ **ปสนฺโน** เลื่อมใสแล้ว **ภควติ** ในพระพุทธเจ้า **เอว** อย่างนี้, **ยทิท (ภาณ)** ญาณใด (**วตฺตติ**) ย่อมเป็นไป **โพธิย** ในการตรัสรู้, **สมโณ วา** สมณะหรือ **พฺรหฺมโณ วา** หรือว่าพราหมณ์ **ภิกฺขุโยภิกฺขุณฺดร** ผู้ยิ่งกว่า **ภควตา** กว่าพระผู้มีพระภาค (**ตสมฺมิ ภาณ**) ในญาณนั้น **น จ อห** ไม่มีแล้วด้วย **น จ ภวิสฺสติ** จักไม่มีด้วย **น จ เอตฺรหิ วิชฺชติ** ไม่มีอยู่ในบัดนี้ด้วย” ดังนี้. (**ภควา** พระผู้มีพระภาค **อาห** ตรัสแล้ว) **อิติ** ว่า “**สาริปุตฺต** คู่ก่อนสารีบุตร **อย** **อาสภิ วาจา** วาจาอันองอาจนี้ **เต** อันเธอ **ภาสิตา** กล่าวแล้ว **อุพฺพารา โข** หลายประการแล, **สีหนาท** เสียงสีหนาท (**เต**) อันเธอ **คหิโต** ถือเอาแล้ว **เอกโส** โดย

ส่วนเดียว **นทีโต** บรรลือแล้ว **อติ** ว่า ‘**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเจริญ **อหํ** ข้าพระองค์ **ปสนฺโน** เลื่อมใสแล้ว **ภควติ** ในพระพุทฺธเจ้า **เอวํ** อย่างนี้, **ยทิทํ (ภาวณํ)** ญาณใด (**วตฺตติ**) ย่อมเป็นไป **โพธิยํ** ในการตรัสรู้, **สมโณ** วา สมณะหรือ **พฺรหฺมาภฺมโณ** วา หรือว่าพราหมณ์ **ภฺยโยภฺยภฺยตโร** ผู้ยิ่งกว่า **ภควตา** กว่าพระผู้มีพระภาค (**ตสมฺมิ ภฺวาณ**) ในญาณนั้น **น จ อหุ** ไม่มีแล้วด้วย **น จ ภวิสฺสติ** จักไม่มีด้วย **น จ เอตฺรทิวชฺชติ** ไม่มีอยู่ในบัดนี้ด้วย’ ดังนี้.

“**สาริปฺตฺต** ดูก่อนสารีบุตร **เย เต อรหฺนฺโต สฺมาสมฺพุทฺธา** พระอรหันตสัมมาสัมพุทฺธเจ้าทั้งหลาย เหล่าใด **อหฺลํ** ได้มีแล้ว **อติตํ อทฺธานํ** ในกาลอันเป็นอดีต, **สพฺเพ ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลายทั้งปวง **เต** อันเธอ **ปริจฺจ** กำหนดรู้แล้ว **เจโต** ซึ่งใจ **วิทิตา** รู้แล้ว **เจตฺโส** ด้วยใจ **กิ** หรือ **อติ** ว่า **‘อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **เต ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย **เอวํสีลา อหฺลํ** เป็นผู้มศีลแล้วอย่างนี้, **อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **เต ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย **เอวํธมฺมา อหฺลํ** ได้เป็นผู้มีธรรมธรรมอย่างนี้แล้ว **เอวํปญฺญา** มีปัญญาอย่างนี้ **เอวํวิหารี** มีธรรมเป็นเครื่องอย่างนี้ **เอวํวิมุตฺตา** มีจิตหลุดพ้นแล้วอย่างนี้’ ดังนี้. (**อายุสฺมา สาริปฺตฺโต** พระสารีบุตรผู้มีอายุ **อาท** กราบทูลแล้ว **อติ** ว่า) “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **ทิจิ** **เอตํ (เจโตปริยญาณํ)** ญาณอันกำหนดรู้ด้วยใจนั้น **โน (โหติ)** ย่อมไม่มี” ดังนี้.

“**สาริปฺตฺต** ดูก่อนสารีบุตร **เย เต อรหฺนฺโต สฺมาสมฺพุทฺธา** พระอรหันตสัมมาสัมพุทฺธเจ้าทั้งหลาย เหล่าใด **อหฺลํ** ได้มีแล้ว **อนาคตํ อทฺธานํ** ในกาลอันเป็นอนาคต, **สพฺเพ เต ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลายเหล่านั้นทั้งปวง **เต** อันเธอ **ปริจฺจ** กำหนดรู้แล้ว **เจโต** ซึ่งใจ **วิทิตา** รู้แล้ว **เจตฺโส** ด้วยใจ **กิ** หรือ **อติ** ว่า **‘อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **เต ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย **เอวํสีลา อหฺลํ** เป็นผู้มศีลแล้วอย่างนี้, **อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **เต ภควนฺโต** พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย **เอวํธมฺมา** แล้วธรรมอย่างนี้ **เอวํปญฺญา** มีปัญญาอย่างนี้ **เอวํวิหารี** มีธรรมเป็นเครื่องอย่างนี้ **เอวํวิมุตฺตา** มีจิตหลุดพ้นแล้วอย่างนี้’ ดังนี้. (**อายุสฺมา สาริปฺตฺโต** พระสารีบุตรผู้มีอายุ **อาท** กราบทูลแล้ว **อติ** ว่า) “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **ทิจิ** **เอตํ (เจโตปริยญาณํ)** ญาณอันกำหนดรู้ด้วยใจนั้น **โน (โหติ)** ย่อมไม่มี” ดังนี้.

“**สาริปฺตฺต** ดูก่อนสารีบุตร **ปน กิ อหํ** เรา **อรหํ สฺมาสมฺพุทฺโธ** เป็นพระอรหันตสัมมาสัมพุทฺธเจ้า **เอตฺรทิวชฺชติ** ในบัดนี้ **เต** อันเธอ **ปริจฺจ** กำหนดรู้แล้ว **เจโต** ซึ่งใจ **วิทิตา** รู้แล้ว **เจตฺโส** ด้วยใจ **กิ** หรือ **อติ** ว่า **‘อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **ภควา** พระผู้มีพระภาค **เอวํสีโล ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้มศีลอย่างนี้, **อติปิ** แม้เพราะเหตุนี้ **ภควา** พระผู้มีพระภาค **เอวํธมฺโม ภวิสฺสนฺติ** จักเป็นผู้มีธรรมอย่างนี้ **เอวํปญฺญโ** มีปัญญาอย่างนี้ **เอวํวิหารี** มีธรรมเป็นเครื่องอย่างนี้ **เอวํวิมุตฺโต** มีจิตหลุดพ้นแล้วอย่างนี้’ ดังนี้. (**อายุสฺมา สาริปฺตฺโต** พระสารีบุตรผู้มีอายุ **อาท** กราบทูลแล้ว **อติ** ว่า) “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **ทิจิ** **เอตํ (เจโตปริยญาณํ)** ญาณอันกำหนดรู้ด้วยใจนั้น **โน (โหติ)** ย่อมไม่มี” ดังนี้.

“**สาริปฺตฺต** ดูก่อนพระสารีบุตร **ทิจิ** **เจโตปริยญาณํ** ญาณอันกำหนดรู้ด้วยใจ **อรหฺนฺเตสฺส สฺมาสมฺพุทฺเธสฺสุ** ในพระอรหันตสัมมาสัมพุทฺธเจ้าทั้งหลาย **เอตถ อติตํ อตฺตานาคตปจฺจุปฺปนฺเนสฺสุ** ในอดีต อนาคต และปัจจุบันทั้งหลายเหล่านั้น **นตฺถิ** ย่อมไม่มี **เต** แก่เธอ, **สาริปฺตฺต** ดูก่อนพระสารีบุตร **อถ (ภาเว)** เมื่อความเป็นอย่างนั้น (**สนฺเต**) มีอยู่, **ภิกฺขุจฺรทิจิ** เพราะเหตุไร **อโย อาสภิจิ วาจา** วาจาอันองอาจนี้ **เต** อันเธอ **ภาสิตา** กล่าวแล้ว **อุพฺพารา** หลายประการ, **สีหนาทิ** เสียงสีหนาท (**เต**) อันเธอ **คทิตโต** ถือเอาแล้ว **นทีโต** บรรลือแล้ว **เอภิสฺโส** โดยส่วนเดียว **อติ** ว่า ‘**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้ทรงเจริญ **อหํ** ข้าพระองค์ **ปสนฺโน** เลื่อมใสแล้ว **ภควติ** ในพระพุทฺธเจ้า **เอวํ** อย่างนี้, **ยทิทํ (ภาวณํ)** ญาณใด (**วตฺตติ**) ย่อมเป็นไป **โพธิยํ** ในการตรัสรู้, **สมโณ** วา สมณะหรือ **พฺรหฺมาภฺมโณ** วา หรือว่าพราหมณ์ **ภฺยโยภฺยภฺยตโร** ผู้ยิ่งกว่า

ภควตา กว่าพระผู้มีพระภาค (ตสมิ ภาณ) ในญาณนั้น น จ อหุ ไม่มีแล้วด้วย น จ ภวิสสติ จักไม่มีด้วย น จ เอตริ วิชชติ ไม่มีอยู่ในบัดนี้ด้วย' ดังนี้.

[๑๔๖] (อายุสมา สาริปุตโต พระสารีบุตรผู้มีอายุ อาท กราบทูลแล้ว อิติ ว่า) “ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เจโตปริยญาณ ญาณอันกำหนดรู้ด้วยใจ อรหนตฺส สมมาสมพุทฺธโร ในพระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย เอตถ อตีตนาถคปจฺจุปฺปนเนสฺ ในอดีต อนาคต และปัจจุบันเหล่านั้น น อตฺถิ ย่อมไม่มี เม โข แก่ข้าพระองค์แล, อภิจ แม้กระนั้น ธมฺมวโย การอนุমানเอาตามธรรมดา เม อันข้าพระองค์ วิทิตฺ รู้แล้ว, ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ เสยฺยถาปิ เปรียบเหมือน ปจฺจนฺติมิ นคริ เมืองอันอยู่ปลายแดน รณโย ของพระราชา ทพฺพทฺธาปิ (อสุส) มีรากฐานมั่นคง ทพฺพทฺธาปิ การก่อร่างและค้ำยันแข็งแรง เอกทวาริ มีประตูเดียว, โทวาริกิ นายประตู ตตฺร ในเมืองนั้น ปณฺชิตฺ อสุส เป็นผู้ฉลาด วิยตฺโต หลักแหลม เมธาวิ มีปัญญา นิวาเรตา สามารถห้าม อญฺญาตานิ (ชนานิ) ซึ่งชนทั้งหลายผู้ไม่รู้จัก ญาตานิ (ชนานิ) ยังชนทั้งหลายผู้รู้จัก ปเวเสตา ให้เข้าไปแล้ว, โส (โทวาริกิ) นายประตูนั้น อนุภุมมาโน เดินสำรวจอยู่ อนุปริยายปถิ ซึ่งหนทางไปตามลำดับ สมนฺตา โดยรอบ ตสฺส นครสฺส แห่งนครนั้น น ปสฺเสยฺย ไม่พึงเห็น ปาการสนฺธิ วา ซึ่งรอยต่อแห่งกำแพงหรือ ปาการวิวาริ วา หรือซึ่งรอยแยกแห่งกำแพง อนุตฺมโส โดยที่ที่สุด พิศารนิกฺขมมตฺตมฺปิ แม้ประมาณเท่าการออกไปได้แห่งแมว. (วิชานน) ความรู้ อสุส พึงมี ตสฺส (โทวาริกิ) แก่ นายประตูนั้น เอวํ อย่างนี้ อิติ ว่า “เย โข เกจิ โอฬาริกา ปาณา สัตว์ทั้งหลายขนาดใหญ่ทุกชนิดแล ปวิสฺสติ ย่อมเข้าไป อิมิ นคริ สุนฺครนึ วา บ้าง, นิกฺขมฺนติ ย่อมออกไป วา บ้าง, สพฺเพ เต (ปาณา) สัตว์ทั้งหลายเหล่านั้นทั้งปวง ปวิสฺสติ วา ย่อมเข้าไปบ้าง นิกฺขมฺนติ วา ย่อมออกไปบ้าง อิมินาว ทฺวารเณ โดยประตูนี้เท่านั้น” ดังนี้ เสยฺยถาปิ แม้ฉันใด. ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ธมฺมวโย การอนุমানเอาตามธรรมดา เม อันข้าพระองค์ วิทิตฺ รู้แล้ว เอวเมว โข ฉนนันนันทิว แล อิติ ว่า ‘ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อรหนฺโต สมมาสมพุทฺธา พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย เย เต เหล่าใด อเหตุสิ ได้มีแล้ว อตีตมทฺธานิ ในอดีตกาล สพฺเพ เต ภควนฺโต พระผู้มีพระภาคทั้งหลาย เหล่านี้ทั้งปวง ปหาย ทรงละแล้ว ปญฺจ นีวเรณ ซึ่งนิวรณ์ทั้งหลายห้า อุปกฺกิลเส อันเป็นเครื่องเศร้าหมอง เจตโส แห่งใจ ทพฺพลิกฺรเณ อันเป็นเครื่องทอนกำลัง ปญฺญาฯ แห่งปัญญา สฺปตฺติภูจฺจิตฺตดา ทรงมีพระทัย ตั้งมั่นดีแล้ว จตฺตฺส สติปฺภูจฺจาเนสฺ ในสติปัญญาทั้งหลายสี่ประการ สตฺต โภชฺฌงฺเค ยังโภชฌงค์ทั้งหลายเจ็ด ภาเวตฺวา ให้เจริญแล้ว ยถาภูตํ ตามความเป็นจริง อภิสมฺพุทฺธมฺสิ ตรีสฺสรูยังแล้ว อนุตฺตรํ สมมาสมโพธิ ซึ่งพระอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ. ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อรหนฺโต สมมาสมพุทฺธา พระอรหันตสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย เย เต อปิ แม้เหล่าใด ภวิสฺสนฺติ จักมี อนาคตมทฺธานิ ในกาลอันเป็นอนาคต สพฺเพ เต ภควนฺโต พระผู้มีพระภาคทั้งหลายเหล่านั้นทั้งปวง ปหาย ทรงละแล้ว ปญฺจ นีวเรณ ซึ่งนิวรณ์ทั้งหลายห้าประการ อุปกฺกิลเส อันเป็นเครื่องเศร้าหมอง เจตโส แห่งใจ ทพฺพลิกฺรเณ อันเป็นเครื่องทอนกำลัง ปญฺญาฯ แห่งปัญญา สฺปตฺติภูจฺจิตฺตดา ทรงมีพระทัยอันตั้งมั่นดีแล้ว จตฺตฺส สติปฺภูจฺจาเนสฺ ในสติปัญญาทั้งหลายสี่ประการ สตฺต โภชฺฌงฺเค ยังโภชฌงค์ทั้งหลายเจ็ด ภาเวตฺวา ให้เจริญแล้ว ยถาภูตํ ตามความเป็นจริง อภิสมฺพุทฺธมฺสิ สนฺติ จักตรัสรู้อย่างแล้ว อนุตฺตรํ สมมาสมโพธิ ซึ่งอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ภนเต ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ภควาปิ แม้พระผู้มีพระภาค อรหํ ผู้ทรงเป็นพระอรหันต์ สมมาสมพุทฺโธ ผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ เอตริ ในการบัดนี้ ปหายทรงละแล้ว ปญฺจ นีวเรณ ซึ่งนิวรณ์ทั้งหลายห้า อุปกฺกิลเส อันเป็นเครื่องเศร้าหมอง เจตโส แห่งใจ ทพฺพลิกฺรเณ อันเป็นเครื่องทอนกำลัง ปญฺญาฯ แห่งปัญญา สฺปตฺติภูจฺจิตฺตโต ทรงมีพระทัยอันตั้งมั่นดีแล้ว จตฺตฺส สติปฺภูจฺจาเนสฺ ในสติปัญญาทั้งหลายสี่ประการ สตฺต โภชฺฌงฺเค ยังโภชฌงค์ทั้งหลายเจ็ด ภาเวตฺวา ให้เจริญแล้ว ยถาภูตํ ตามความเป็นจริง อภิสมฺพุทฺโธ (โหติ) ย่อมเป็นผู้

ตรัสรู้แล้ว **อนุตตรสัมโพธิ** ซึ่งอนุตรสัมโพธิญาณอันยอดเยี่ยม” ดังนี้ ดังนี้.

[๑๔๗] **สุท** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหรนุโต** ประทับอยู่ **ปาวาริกมพวน** ในปาวาริกมพวัน **นาชนทนาย** ในเขตเมืองนาพันทา **ตตรปิ** แม่นั้น **โกโรติ** ย่อมกระทำ **ธมฺมิ กถ** ยังวาจาเป็นเครื่องกล่าวซึ่งธรรม **เอตเทว พหุล** เป็นอันมากนั้นนั่นเทียว **ภิกขุณฺ** แก่ภิกษุทั้งหลาย **อิติ** ว่า “**อิติ สิล** คีลเป็น อย่างนี้ **อิติ สมาริ** สมาริ เป็นอย่างนี้ **อิติ ปญญา** ปัญญาเป็นอย่างนี้ **สิลปริภาวิโต สมาริ** สมาริอันอัน คีลอบรมดีแล้ว **มหปฺผล โทติ** ย่อมมีผลมาก **มหานิสฺโส** ย่อมมีอานิสงส์มาก. **สมาริปริภาวิตา ปญญา** ปัญญาอันอันสมาริอบรมดีแล้ว **มหปฺผลา โทติ** ย่อมมีผลมาก **มหานิสฺสา** ย่อมมีอานิสงส์มาก. **จิตฺ** จิต **ปญญาปริภาวิต** อันอันปัญญาอบรมแล้ว **วิมุจฺจติ** ย่อมหลุดพ้น **สมฺมเทว** โดยชอบนั้นเทียว **อาสเวทิจ** จาก อาสวะทั้งหลาย **เสยฺยถิ** ได้แก่ **กามาสวา** จากกามาสวะ **ภวาสวา** จากภวาสวะ **อวิชฺชาสวา** จากอ วิชชาสวะ” ดังนี้.

ทูลสืลอาทินวา

โทษของคนทูล ๕ ประการ

[๑๔๘] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหริตฺวา** ประทับอยู่แล้ว **ยถาภิรนฺต** ตามความ อภิรมณ์ **นาชนทนาย** ในเมืองนลันทา **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **อายสมฺนต** อานนท กะพระอานนทผู้มีอายุ **อิติ** ว่า “**อานนท** คุณก่อนอานนท (มย) เราทั้งหลาย **อายาม** จงมา, **ปาฏฺลิกาโม** ปาฏลิกาม (ติฏฺจติ) ย่อมตั้ง อยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **อุปสงฺกมิสฺสาม** จักเข้าไป **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น” ดังนี้. **อายสมฺมา** อานนโท พระอานนทผู้มีอายุ **ปจฺจสฺสสิ** ตอบกลับแล้ว **ภควโต** แต่พระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่ พระองค์ผู้เจริญ **เอว** อย่างนี้” ดังนี้แล.

อล โข ครั้งนั้นแล **ปาฏฺลิกาโม** ปาฏลิกาม (ติฏฺจติ) ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **ภควา** พระ ผู้มีพระภาค **อวสริ** เสด็จเข้าไปแล้ว **ต (จาน)** สูที่นั่น **สทฺธิ** กับ **มหตฺตา** ภิกษุสงฆน ด้วยหมู่แห่งภิกษุ หมู่ใหญ่. **ปาฏฺลิกามิกา อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย ชาวปาฏลิกาม **อสฺสสุ โข** ได้สดับแล้วแล **อิติ** ว่า “**กิร** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อนุปฺตโต** เสด็จมาโดยลำดับแล้ว **ปาฏฺลิกาม** สูปาฏลิก คาม” ดังนี้.

อล โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค (วิหริติ ประทับอยู่) **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **ปาฏฺลิกามิกา อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลายชาวปาฏลิกาม **อุปสงฺกมิสฺ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น; **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **อภิวาเทตฺวา** ถวายบังคมแล้ว **ภควนฺต** ซึ่งพระผู้ มีพระภาค **นิสฺสิทฺสุ** นั่งแล้ว **เอกมฺนต** ณ ที่สมควร. **ปาฏฺลิกามิกา อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย ชาวปาฏลิกาม **เอกมฺนต** นิสินฺหา **โฆ** ผู้นั่งแล้ว ณ ที่สมควรแล **อโวจฺ** ได้กราบทูลแล้ว **เอต (วจน)** ซึ่งคำ นี้ **ภควนฺต** กะพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อริวาเสตฺ** โปรตจฺงรับ **อวสธาการ** ซึ่งอาคารเป็นที่ประทับ **โน** ของข้าพระองค์ทั้งหลาย” ดังนี้. **ภควา** พระผู้มีพระ ภาค **อริวาเสสิ** ทรงรับแล้ว **ตฺถนฺทิกาวเณ** โดยความเป็นผู้หนึ่ง. **อล โข** ครั้งนั้นแล **ปาฏฺลิกามิกา อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลายชาวปาฏลิกาม **วิทิตฺวา** รู้แล้ว **อริวาสน** ซึ่งการรับ **ภควโต** ของพระผู้มี พระภาค **อุฏฺจาย** อาสนา ลุกขึ้นแล้วจากอาสนะ **อภิวาเทตฺวา** ถวายบังคมแล้ว **ภควนฺต** ซึ่งพระผู้มีพระ ภาค **กตฺวา** กระทำแล้ว **ปทกฺขิณ** ซึ่งประทักษิณ **อวสธาการ** อาคารเป็นที่ประทับ (ติฏฺจติ) ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด **อุปสงฺกมิสฺ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น. **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว

สนฺถริตฺวา ปลูกาดแล้ว **สพฺพสนฺถริ** ซึ่งเครื่องราชทั้งปวง **อาวสธาคารี** ในอาคารเป็นที่ประทับ **ปญฺญเปตฺวา** ปลูกแล้ว **อาสนานิ** ซึ่งอาสนะทั้งหลาย **อุทกมณิกิ** ยังหม้อแห่งนี้ **ปติฏฺฐาเปตฺวา** ให้ตั้งไว้แล้ว **อาโรเปตฺวา** ให้ยกขึ้นแล้ว **เตลปทีปิ** ซึ่งแสงแห่งน้ำมัน **ภควา** พระผู้มีพระภาค (วิหฺรติ ประทับอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย **อุปสงฺกมสิ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น; **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **อภิวาเทตฺวา** ถวายบังคมแล้ว **ภควนฺตํ** ซึ่งพระผู้มีพระภาค **เอกมฺนฺตํ อฏฺฐจฺสุ** ได้ยืนอยู่แล้ว ณ ที่สมควร. **ปาฏฺฐลิกามิกา** **อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลายชาวปาฏฺฐลิกาม **จิตฺตา โข** ผู้ยืนแล้วแล **เอกมฺนฺตํ** ณ ที่สมควร **อโวจฺ** ได้กราบทูลแล้ว **เอตํ (วจนํ)** ซึ่งคำนี้ **ภควนฺตํ** กะพระผู้มีพระภาค **อิตฺติ** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **อาวสธาคารี** อาคารเป็นที่ประทับ **สพฺพสนฺถริสนฺถตํ** อันบุคคลปลูกาดแล้วด้วยเครื่องลาดทั้งปวง **อาสนานิ** อาสนะทั้งหลาย **(อมฺเหติ) ปญฺญตฺตานิ** อันข้าพระองค์ทั้งหลายปลูกาดไว้แล้ว **อุทกมณิกิ** หม้อแห่งนี้ **ปติฏฺฐาปิโต** อันบุคคลให้เต็มแล้ว **เตลปทีโป** แสงแห่งน้ำมัน **(อมฺเหติ) आरोपीतो** อันข้าพระองค์ทั้งหลายยกขึ้นแล้ว **ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **อิทานิ** ในกาลนี้ **ภควา** พระผู้มีพระภาค **มณฺญติ** ย่อมรู้ **กาลํ** ซึ่งกาลอันควร **ยสฺส (กาลสฺส)** แก่กาลใด” ดังนี้.

อล โข ครั้งนั้นแล **สายนุทสมยํ** ในเวลาเย็น **ภควา** พระผู้มีพระภาค **นิวาเสตฺวา** ทรงนั่งแล้ว **อาทาย** ถือนาแล้ว **ปตฺตจิวริ** ซึ่งบาตรและจีวร **อาวสธาคารี** อาคารเป็นที่ประทับ **(ติฏฺฐจติ)** ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **เตน** **อุปสงฺกมิ** เสด็จเข้าไปแล้ว **สทฺธิ** กับ **ภิกฺขุสงฺฆเณ** ด้วยหมู่แห่งภิกษุ **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น; **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเสด็จเข้าไปแล้ว **ปภฺชาเลตฺวา** ให้ล้างแล้ว **ปาเท** ซึ่งเท้าทั้งหลาย **ปวิสิตฺวา** เสด็จเข้าไปแล้ว **อาวสธาคารี** สู่อาคารเป็นที่ประทับ **นิสฺสาย** อาศัยแล้ว **มชฺฉิมิ ฌมฺภิ** ซึ่งเสาดันกลาง **นิสฺสิทึ** ประทับนั่งแล้ว **ปฺรตฺถาภิมุโข** ผู้ผินพระพักต์ในทิศตะวันออก. **ภิกฺขุสงฺฆเณ** **โฆ** แม้หมู่แห่งภิกษุแล **ปภฺชาเลตฺวา** ให้ล้างแล้ว **ปาเท** ซึ่งเท้าทั้งหลาย **อาวสธาคารี** **ปวิสิตฺวา** เข้าไปแล้ว **อาวสธาคารี** สู่อาคารเป็นที่ประทับ **นิสฺสาย** อาศัยแล้ว **ปจฺฉิมิ ภิตฺติ** ซึ่งฝาด้านหลัง **นิสฺสิทึ** นั่งแล้ว **ปฺรตฺถาภิมุโข** **ภควนฺตเมว** **ปฺรภฺชตฺวา** กระทำซึ่งพระผู้มีพระภาคนั้นเที่ยวไว้ในเบื้องหน้าแล้ว. **ปาฏฺฐลิกามิกา** **โฆ** **อุปาสกา** แม้อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลายชาวปาฏฺฐลิกามแล **ปภฺชาเลตฺวา** ให้ล้างแล้ว **ปาเท** ซึ่งเท้าทั้งหลาย **ปวิสิตฺวา** เสด็จเข้าไปแล้ว **อาวสธาคารี** สู่อาคารเป็นที่ประทับ **นิสฺสาย** อาศัยแล้ว **ภิตฺติ** ซึ่งฝาด้านหลัง **ปฺรตฺถิมิ** อันมีในทิศตะวันออก **นิสฺสิทิสฺสุ** นั่งแล้ว **ปจฺฉิมาภิมุขา** **ภควนฺตเมว** **ปฺรภฺชตฺวา** กระทำซึ่งพระผู้มีพระภาคนั้นเที่ยวไว้ในเบื้องหน้าแล้ว ผู้บ้ายหน้าไปทิศตะวันตก.

[๑๔๙] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **ปาฏฺฐลิกามิกา** **อุปาสกา** กะอุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย ชาวปาฏฺฐลิกาม **อิตฺติ** ว่า

(๑) “**คหปโต** คู่ก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปญฺจ อิมे** **อาทินฺวา** โทษทั้งหลาย ๕ ประการเหล่านี้ **สีลวิปตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล **ทฺสฺสีลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล (**โหนฺติ** มีอยู่). **กตฺเม** **ปญฺจ** ๕ ประการอะไรบ้าง **คหปโต** คู่ก่อนคหบดีทั้งหลาย (**ปฺคุคฺโล**) **ทฺสฺสีโล** (**โหติ**) ย่อมเป็นบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺนโน** ผู้มีศีลวิบัติ **อิธ (โลก)** ในโลกนี้ **นิคฺจจติ** ย่อมถึง **มหตี โภคฺขานิ** ซึ่งความเสื่อมแห่งโภคะกองใหญ่ **ปมาทาธิกรณํ** เพราะความประมาทเป็นที่ตั้ง. **อโย** นี้ **อาทินโว (โหติ)** ย่อมเป็นโทษ **ปจฺโม** ประการที่ ๑ **สีลวิปตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล **ทฺสฺสีลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล.

(๒) **คหปโต** คู่ก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปฺน จปรี** อีกประการหนึ่ง **ปาปโก** **ภิตฺติสทฺโ** กิตติศัพท์อันชั่ว **ทฺสฺสีลสฺส** ของบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺนฺนสฺส** ผู้มีศีลวิบัติ **อพฺภุคฺคจฺจติ** ย่อมพึงขจรไป. **อโย** นี้ **อาทินโว (โหติ)** ย่อมเป็นโทษ **ทฺติโย** ประการที่ ๒ **สีลวิปตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล **ทฺสฺสีลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล.

(๓) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จปร** อีกประการหนึ่ง **ทุสสีโล (ปุคฺคโล)** บุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺนโน (โหติ)** ย่อมเป็นผู้มีศีลวิบัติ **ปริสฺ อุปสงฺกมฺติ** ย่อมเข้าไปสู่บริษัท **ยณฺณทเว** ใดนั่นเทียว **อวิสารโท** เป็นผู้ไม่แก้แล้วกล้า **มงฺกฺกุโ** เป็นผู้เก้อเขิน **อุปสงฺกมฺติ** ย่อมเข้าไป **ยทิ ขตฺตฺยปริสฺ** สู่ขัตติยบริษัทบ้าง **ยทิ พุราหฺมณฺปริสฺ** สู่พราหฺมณบริษัทบ้าง **ยทิ คหฺปติปริสฺ** สู่คหบดีบริษัทบ้าง **ยทิ สมณฺปริสฺ** สู่สมณะบริษัทบ้าง. **อัย นี** **อาทินโว (โหติ)** ย่อมเป็นโทษ **ตฺติโย** ประการที่สาม **ทุสสีลสฺส ปุคฺคลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล.

(๔) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จปร** อีกประการหนึ่ง **ทุสสีโล (ปุคฺคโล โหติ)** ย่อมเป็นบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺนโน** ผู้มีศีลวิบัติ **สมฺมุสุโ (โหติ)** เป็นผู้หลง **กโรติ** ย่อมกระทำ **กาลํ** ซึ่งกาละ **อัย นี** **อาทินโว (โหติ)** ย่อมเป็นโทษ **จตฺตุโ** ประการที่สี่ **ทุสสีลสฺส ปุคฺคลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล.

(๕) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จปร** อีกประการหนึ่ง **ทุสสีโล (ปุคฺคโล โหติ)** ย่อมเป็นบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺนโน** ผู้มีศีลวิบัติ **ปร** เบื้องหน้า **มรณา** แต่ความตาย **ภเว** เพราะการแตก **กายสฺส** แห่งกาย **อุปฺปชฺชติ** ย่อมเข้าถึง **อฺปาย** ซึ่งอภัย **ทฺคฺคฺติ** ซึ่งทุกฺติ **วินิปาต** ซึ่งวินิบาต **นฺริย** ซึ่งนรก. **อัย นี** **อาทินโว (โหติ)** ย่อมเป็นโทษ **ปญฺจโม** ประการที่ห้า **ทุสสีลสฺส ปุคฺคลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล.

คหปตโย ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **คหปตโย** **อาทินวา** โทษทั้งหลาย **ปญฺจ** ห้า **อิม โข** เหล่านี้แล **ทุสสีลสฺส ปุคฺคลสฺส** แห่งบุคคลผู้ทุศีล **สีลวิปฺตฺติยา** เพราะความวิบัติแห่งศีล **(โหนฺติ)** ย่อมมี.

สีลวณฺตอาณิสฺสา

อาณิสงส์ของคณมีศีล ๕ ประการ

[๑๕๐] **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **อาณิสฺสา** อาณิสงส์ทั้งหลาย **สีลวโต (ปุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล **ปญฺจ อิม (โหนฺติ)** ย่อมมี ๕ ประการเหล่านี้. **กตเม ปญฺจ** ๕ ประการอะไรบ้าง.

(๑) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **สีลวา (ปุคฺคโล)** บุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปนฺโน** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล **อิธ (โลเก)** ในโลกนี้ **อิธคฺจฺฉติ** ย่อมได้ **มหนฺต** โภคกฺขนฺธ ซึ่งกองแห่งโภคะอันใหญ่ **อฺปฺปมาทาธิกรณ** อันมีความไม่ประมาทเป็นที่ตั้ง. **อัย นี** **ปจฺจโม อาณิสฺโส (โหติ)** ย่อมเป็นอาณิสงส์ข้อที่ ๑ **สีลวโต (ปุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล.

(๒) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จ อปร** ก็อีกประการหนึ่ง **กฺลฺยาโณ** กิตฺติสฺสฺสฺส ชื่อเสียงอันดีงาม **สีลวโต (ปุคฺคลสฺส)** บุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปนฺนสฺส** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล **อฺพฺภูกคฺจฺฉติ** ย่อมฟังไป. **อัย นี** **ทฺติโย อาณิสฺโส (โหติ)** ย่อมเป็นอาณิสงส์ข้อที่ ๒ **สีลวโต (ปุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล.

(๓) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จ อปร** ก็อีกประการหนึ่ง **สีลวา (ปุคฺคโล)** บุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปนฺโน** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล **อุปฺสงฺกมฺติ** ย่อมเข้าไป **ยณฺณทเว** บริษัทใดนั่นเทียว. **วิสารโท** เป็นผู้แก้แล้วกล้า **อมงฺกฺกุโ** เป็นผู้ไม่เก้อเขิน **อุปฺสงฺกมฺติ** ย่อมเข้าไป **ยทิ ขตฺตฺยปริสฺ** สู่ขัตติยบริษัทบ้าง, **ยทิ พุราหฺมณฺปริสฺ** สู่พราหฺมณบริษัทบ้าง, **ยทิ คหฺปติปริสฺ** สู่คหบดีบริษัทบ้าง, **ยทิ สมณฺปริสฺ** สู่สมณะบริษัทบ้าง. **อัย นี** **ตฺติโย อาณิสฺโส (โหติ)** ย่อมเป็นอาณิสงส์ข้อที่ ๓ **สีลวโต (ปุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย**

เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล.

(๔) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จ อปริ** ก็อีกประการหนึ่ง **สีลวา (บุคฺคโล)** บุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปนฺโน** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล **อสมมุพฺโท** เป็นผู้ไม่หลง **กโรติ** ย่อมกระทำ **กาลํ** ซึ่งกาละ. **อัย** นี้ **จตุตฺโท อานิสฺโส (โหติ)** ย่อมเป็นอานิสงส์ข้อที่ ๔ **สีลวโต (บุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล.

(๕) **คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **ปุณ จ อปริ** ก็อีกประการหนึ่ง **สีลวา (บุคฺคโล)** บุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปนฺโน** ผู้ถึงพร้อมด้วยศีล **ปริ** ในเบื้องต้น **มรณา** แต่ความตาย **เกทา** เพราะการแตกทำลาย **กายสฺส** แห่งร่างกาย **อุปฺปชฺชติ** ย่อมเข้าถึง **สุคฺติ สคฺคํ โลกํ** ซึ่งสุคติโลกสวรรค์ **อัย** นี้ **ตติโย อานิสฺโส (โหติ)** ย่อมเป็นอานิสงส์ข้อที่ ๓ **สีลวโต (บุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล.

คหปตโย ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **อานิสฺสา** อานิสงส์ทั้งหลาย **สีลวโต (บุคฺคลสฺส)** ของบุคคลผู้มีศีล **สีลสมฺปทาย** เพราะความถึงพร้อมด้วยศีล **ปญฺจ อิเม (โหนติ)** ย่อมมี ๕ ประการเหล่านี้.

[๑๕๑] **อถ โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อุปาสเก** ยังอุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย **ปาฎลคามิเก** ชาวปาฎลคาม **สนฺทสฺเสตฺวา** ทรงให้เห็นชัดแล้ว **สมาทเปตฺวา** ทรงให้สมาทานปฏิบัติแล้ว **สมฺมุเตเชตฺวา** ทรงให้อาจหาญแก่วก้าแล้ว **สมฺปทฺเสตฺวา** ทรงให้เบิกบานร่าเริงแล้ว **ธมฺมียา** ภาย ด้วยพระวาจาอันประกอบด้วยธรรม **พหุเทว รตฺติ** ตลอดราตรีเป็นส่วนมากนั้นเทียว **อุยฺโยเชสิ** ทรงส่งกลับแล้ว **วจน** ด้วยพระดำรัส **อิติ** ว่า “**คหปตโย** ดูก่อนคหบดีทั้งหลาย **รตฺติ** ราตรี **อภิกฺกนฺตา โข** อันล่วงเลยไปแล้วแล **อิทานิ** ในกาลนี้ **ตุมฺเห** ท่านทั้งหลาย **มณฺณถ** จงรู้ **กาลํ** ซึ่งกาลอันสมควร **ยสฺส (กิจฺจสฺส)** แก่กิจใด” ดังนี้. **อุปาสกา** อุบาสกและอุบาสิกาทั้งหลาย **ปาฎลคามิกา** ชาวปาฎลคาม **ปฏฺิสุตฺวา** ตอบรับแล้ว **ภควโต** แต่พระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอวํ** อย่างนี้” ดังนี้แล **อุฏฺฐาย** ลุกขึ้นแล้ว **อาสนา** จากอาสนะ **อภิวาเทตฺวา** ถวายบังคมแล้ว **ภควนฺตํ** ซึ่งพระผู้มีพระภาค **กตฺวา** กระทำแล้ว **ปทกฺขิณํ** ซึ่งการประทักษิณ **ปฏฺกมฺิสฺสุ** หลีกไปแล้ว.

อถ โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อุปาสเกสุ** ครั้นเมื่ออุบาสกและอุบาสิกา **ปาฎลคามิเกสุ** ชาวปาฎลคามทั้งหลาย **อจิรปฏฺกนฺเตสุ** หลีกไปแล้วไม่นาน **(ภควา)** พระผู้มีพระภาค **ปาวิสฺสิ** เสด็จเข้าไปแล้ว **สุณฺณาการํ** สู่เรือนว่าง.

ปาฎลิกปุตฺตนครมาปนี

การสร้างเมืองปาฎลิกปุตฺต

[๑๕๒] **ปน** ก็ **เตน โข สมเยน** สมัยนั้นแล **มคฺรหมทมาตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิธฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิธะและวัสสการะ **มาเปนฺติ** ย่อมให้สร้าง **นครํ** ซึ่งพระนคร **ปาฎลิกาม** ในหมู่บ้านปาฎลิกคาม **ปฏฺิพาทาย** เพื่อปกป้อง **วชฺชินิ** ซึ่งแคว้นวัชชี.

เตน สมเยน ในสมัยนั้น **เทวตาโย** เทวดาทั้งหลาย **สมพฺพฺุลา** จำนวนมาก **ปริคฺคณฺหนฺติ** ย่อมครอบครอง **วตฺถุณิ** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ปาฎลิกาม** ในหมู่บ้านปาฎลิกคาม **สทฺสเสว** หนึ่งพันนั้นเทียว. **เทวตา** เทวดาทั้งหลาย **มฺหเสกฺขา** ผู้มีศักดิ์ใหญ่ **ปริคฺคณฺหนฺติ** ย่อมครอบครอง **วตฺถุณิ** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ยสฺมิ** **ปเทเส** ในประเทศใด **จิตฺตานิ** จิตทั้งหลาย **ราชมฺหามตฺตานํ** ของราชมหาอำมาตย์ทั้งหลาย **รณฺณํ** ของพระราชชา **มฺหเสกฺขานํ** ผู้มีศักดิ์ใหญ่ **นมนฺติ** ย่อมน้อมไป **มาเปตฺุ** เพื่อให้สร้าง **นิเวศฺนฺนานิ** ซึ่งนิเวศน์ทั้งหลาย **ตตฺถ** **ปเทเส** ในประเทศนั้น. **เทวตา** เทวดาทั้งหลาย **มชฺฌมฺมา** มีศักดิ์ปานกลาง **ปริคฺคณฺหนฺติ** ย่อมครอบ

ครอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ยสมิ ปเทเส** ในประเทศใด **จิตตานิ** จิตทั้งหลาย **ราชมหามตตานิ** ของราชมหาอำมาตย์ทั้งหลาย **รณณิ** ของพระราช **มชฺฌิมานิ** ผู้มีศักดิ์ปานกลาง **นมนติ** ย่อมน้อมไป **มาเปตุ** เพื่อให้สร้าง **นิเวศน์นานิ** ซึ่งนิเวศน์ทั้งหลาย **ตตถ ปเทเส** ในประเทศนั้น. **เทวดา** เทวดาทั้งหลาย **นิจา** ผู้มีศักดิ์ต่ำ **ปริคคณฺหนติ** ย่อมครอบครอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ยสมิ ปเทเส** ในประเทศใด **จิตตานิ** จิตทั้งหลาย **ราชมหามตตานิ** ของราชมหาอำมาตย์ทั้งหลาย **รณณิ** ของพระราช **นิจานิ** ผู้มีศักดิ์ต่ำ **นมนติ** ย่อมน้อมไป **มาเปตุ** เพื่อให้สร้าง **นิเวศน์นานิ** ซึ่งนิเวศน์ทั้งหลาย **ตตถ ปเทเส** ในประเทศนั้น. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อทุทสา โข** ทรงได้เห็นแล้วแล **ตา เทวดาโย** ซึ่งเทวดาทั้งหลายเหล่านั้น **ปริคคณฺหนติโย** ผู้จับจอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ปาฏลิกาเม** ในหมู่บ้าน **ปาฏลิกามสทฺสเสว** พันแห่งนั้นเทียว **จกฺขุณา** ด้วยพระจักขุ **ทิพฺเพน** อันเป็นทิพ **วิสุทฺเธน** อันบริสุทธ์ **อติกฺกนฺตมานุสเกน** อันล่วงจักขุของมนุษย์.

อล โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **ปจฺจุสสมยิ** ในเวลาสิ้นสุด **รตฺติยา** แห่งราตรี **ปจฺจุจฺจาย** ทรงลุกขึ้นแล้ว **อามนฺเตสิ** ตรัสแล้ว **อายุสมฺนตํ อานนฺทํ** กะอาณนทผู้มีอายุ **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอาณนท **เก (ชนา) นฺ โข** ชนทั้งหลายเหล่าไหนหนอแล **มาเปนฺติ** ย่อมให้สร้าง **นครํ** ซึ่งนคร **ปาฏลิกาเม** ในหมู่บ้านปาฏลิกาม” ดังนี้. (**อายุสฺมา อานนฺโท** อาณนทผู้มีอายุ **อโวจ** ได้กราบทูลแล้ว **อิติ** ว่า) “**ภนฺเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **มคฺรหมมตฺตา** มหาอมมาตแห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **มาเปนฺติ** ย่อมให้สร้าง **นครํ** ซึ่งพระนคร **ปาฏลิกาเม** ในหมู่บ้านปาฏลิกาม **ปฏิพาหาย** เพื่อปกป้อง **วชฺชินิ** ซึ่งชานวชชีทั้งหลาย” ดังนี้.

ภควา พระผู้มีพระภาค **อาท** ตรัสแล้ว **อิติ** ว่า “**อานนฺท** ดูก่อนอาณนท **มคฺรหมมตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **มนฺเตตฺวา** ปรีชากันแล้ว **สทฺธิ** กับ **เทเวทฺติ ตาวตฺติเสทฺติ** ด้วยเทวดาชั้นดาวดึงส์ **อานนฺท** ดูก่อนอาณนท **มคฺรหมมตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **มาเปนฺติ** ย่อมให้สร้าง **นครํ** ซึ่งพระนคร **ปาฏลิกาเม** ในหมู่บ้านปาฏลิกาม **ปฏิพาหาย** เพื่อปกป้อง **วชฺชินิ** ซึ่งชานวชชีทั้งหลาย. **เสยฺยถาปิ** แม้ฉันใด **เอเวเมว โข** ฉะนั้นนั้นแล **อานนฺท** ดูก่อนอาณนท **อหิ** เรา **อทุทสํ** ได้เห็นแล้ว **เทวดาโย** ซึ่งเทวดาทั้งหลาย **สมฺพหฺลลา** จำนวนมาก **ปริคคณฺหนติโย** ผู้จับจอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **อิธ ปาฏลิกาเม** ในหมู่บ้านปาฏลิกามนี้ **สทฺสเสว** พันแห่งนั้นเทียว **จกฺขุณา** ด้วยพระจักขุ **ทิพฺเพน** อันเป็นทิพย์ **วิสุทฺเธน** อันบริสุทธ์ **อติกฺกนฺตมานุสเกน** อันล่วงจักขุของมนุษย์. **อานนฺท** ดูก่อนอาณนท **เทวดา** เทวดาทั้งหลาย **มहेสฺสกา** ผู้มีศักดิ์ใหญ่ **ปริคคณฺหนติ** ย่อมครอบครอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ยสมิ ปเทเส** ในประเทศใด **จิตตานิ** จิตทั้งหลาย **ราชมหามตตานิ** ของราชมหาอำมาตย์ทั้งหลาย **รณณิ** ของพระราช **มहेสฺสกานิ** ผู้มีศักดิ์ใหญ่ **นมนติ** ย่อมน้อมไป **มาเปตุ** เพื่อให้สร้าง **นิเวศน์นานิ** ซึ่งนิเวศน์ทั้งหลาย **ตตถ ปเทเส** ในประเทศนั้น. **เทวดา** เทวดาทั้งหลาย **นิจา** ผู้มีศักดิ์ต่ำ **ปริคคณฺหนติ** ย่อมครอบครอง **วตถุณี** ซึ่งพื้นที่ทั้งหลาย **ยสมิ ปเทเส** ในประเทศใด **จิตตานิ** จิตทั้งหลาย **ราชมหามตตานิ** ของราชมหาอำมาตย์ทั้งหลาย **รณณิ** ของพระราช **นิจานิ** ผู้มีศักดิ์ต่ำ **นมนติ** ย่อมน้อมไป **มาเปตุ** เพื่อให้สร้าง **นิเวศน์นานิ** ซึ่งนิเวศน์ทั้งหลาย **ตตถ ปเทเส** ในประเทศนั้น.

อานนฺท ดูก่อนอาณนท **อริยํ อายุตฺนํ** ดินแดนเส้นทางอันติดต่อกันอันเป็นของอริยะ **โทติ** มีอยู่ **ยาวตา**

ตราบไต่ **วณิปปโล** ถนนสายการค้า **โทติ** มีอยู่ **ยาวตา** ตราบไต่ **อิท** ตราบนั้น **ปาฏลิบุตร** เมืองปาฏลิบุตรนี้ **อคคนคร** **ภวิสสตี** จักเป็นนครชั้นเยี่ยม **ปฏุกาณ** อันเป็นเมืองค้าขาย **อานนท** ดูก่อนอานนท **ตโย** **อนตรายา** อันตรายทั้งหลายสามอย่าง **อคคิตวา** จากไฟหรือ **อุทกโตวา** จากน้ำหรือ **มิฎฐาทา** หรือว่าจากการแตกสามัคคี **ภวิสสนตี** จักมี **ปาฏลิบุตร** **สส โข** แก่เมืองปาฏลิบุตรแล” ดังนี้.

[๑๕๓] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหริติ** ย่อมประทับอยู่ **เยน จานเนน** ณ ที่ใด **มคฺคมหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **อุปสงฺกมิสฺสุ** เข้าไปเฝ้าแล้ว **เตน จานเนน** ณ ที่นั้น; **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปเฝ้าแล้ว **สมฺโมทิสฺสุ** สนทนาแล้ว **ภควตา** **สทฺธิ** กับด้วยพระผู้มีพระภาค **กถ** ยังถ้อยคำ **สมฺโมทณีย** อันเป็นเครื่องบันเทิงใจ **สารณีย** อันเป็นเครื่องระลึกถึงกัน **วิทิสารเตวา** อันให้ล่วงไปแล้ว **อฏฺฐังสฺสุ** ได้ยืนอยู่แล้ว **เอกมฺนต** ณ ที่สมควร **มคฺคมหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **จิตา โข** ผู้ยืนอยู่แล้วแล **เอกมฺนต** ณ ที่สมควร **อโวจ** ได้กราบทูลแล้ว **เอต วจณ** ซึ่งคำนี้ **ภควนต** กะพระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**ภว โคตโม** พระโคตมผู้เจริญ **สทฺธิ** กับ **ภิกฺขุสงฺฆเณนา** ด้วยหมู่แห่งภิกษุ **อิริยาเสตุ** โปรดจงรับ **ภตต** ซึ่งภัตร **โน** ของข้าพระองค์ทั้งหลาย **อชฺชตนาเย** เพื่อฉันท์ในวันนี้” ดังนี้. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อิริยาเสสิ** ทรงรับแล้ว **ตุณฺหิภาเวเน** โดยความเป็นผู้นิ่ง.

อล โข ครั้งนั้นแล **มคฺคมหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **วิทิตฺวา** รับตราบแล้ว **อิริยาสน** ซึ่งการรับ **ภควโต** ของพระผู้มีพระภาค, **สโก อาวสโถ** ที่อันเป็นที่อยู่ของตน **ติฎฺฐติ** ย่อมตั้งอยู่ **เยน จานเนน** ณ ที่ใด, **อุปสงฺกมิสฺสุ** เข้าไปแล้ว **เตน จานเนน** ณ ที่นั้น. **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเข้าไปแล้ว **ปุกฺคล** ยังบุคคล **ปฏฺิยาทาเปตฺวา** ให้จัดแจงแล้ว **ชาทณีย** ซึ่งวัตถุอันควรเคี้ยว **โภชนีย** ซึ่งวัตถุอันควรฉัน **ปณินต** อันประณีต **สเก อาวสเส** ในที่อยู่อันเป็นของตน **ปุกฺคล** ยังบุคคล **อาโรจาเปส** ให้กราบทูลแล้ว **กาล** ซึ่งการอันสมควร **ภควโต** แต่พระผู้มีพระภาค **อิติ** ว่า “**โภ โคตม** ข้าแต่พระโคตมผู้เจริญ **กาโล** กาล **สมฺปตโต** ถึงพร้อมแล้ว **ภตต** ซึ่งภัตร **นิฎฺฐิต** สำเร็จแล้ว” ดังนี้.

อล โข ครั้งนั้นแล **ปุกฺกพฺพณฺหสมฺม** ในเวลาเช้า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **นิวาเสตฺวา** นุ่งแล้ว **อาทาย** ถือบเอาแล้ว **ปตฺตจิวริ** ซึ่งบาตรและจิวร, **อาวสโถ** ที่อยู่ **มคฺคมหามตฺตาน** ของมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการาน** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **ติฎฺฐติ** ย่อมตั้งอยู่ **เยน จานเนน** ณ ที่ใด, **อุปสงฺกมิเสตฺจ** เข้าไปแล้ว **เตน จานเนน** ณ ที่นั้น **สทฺธิ** กับ **ภิกฺขุสงฺฆเณ** ด้วยหมู่แห่งภิกษุ **อุปสงฺกมิตฺวา** ครั้นเสด็จเข้าไปแล้ว **นิสสิท** ประทับนั่งแล้ว **อาสเน** บนอาสนะ **ปญฺญตเต** อันบุคคลปูลาดไว้แล้ว.

อล โข ครั้งนั้นแล **มคฺคมหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **ภิกฺขุสงฺฆ** ยังหมู่แห่งภิกษุ **พฺุทฺธปฺปมฺข** ผู้มีพระพุทธานุภาพเป็นประมุข **สนฺตปฺเปส** ให้อ้อมหน้าแล้ว **สมฺปวาเรส** ให้ห้ามแล้ว **ชาทณียเณ** ด้วยวัตถุอันควรเคี้ยว **โภชนียเณ** ด้วยวัตถุอันควรฉัน **ปณินเต** อันประณีต **สทฺถตา** ด้วยมือของตน.

อล โข ครั้งนั้นแล **มคฺคมหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **ภควนต** เมื่อพระผู้มีพระภาค **ภุตฺตาว** ผู้สววยเสริจแล้ว **โอนิตฺตปตฺตปาณิ** ผู้ทรงมีพระหัตถ์อันถอนออกจากบาตแล้ว **คเหตุวา** ถือบเอาแล้ว **นิจ** **อาสน** ซึ่งอาสนะอันดำ **อญฺญตริ** แห่งใดแห่งหนึ่ง **นิสสิท** นั่งแล้ว **เอกมฺนต** ณ ที่สมควร. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อนฺุโมท** ทรงอนุโมทนาแล้ว **อิมาทิ** **คาถาทิ** ด้วยคาถาทั้งหลายเหล่านี้ **มคฺคมหามตฺเต** กะมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสการ** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **นิสินเน** **โข** ผู้นั่งแล้วแล **เอกมฺนต** ณ ที่สมควร **อิติ** ว่า

“(โย บุคคโล) บุคคโลใด **ปณฺฑิตชาติโย** ยັงฺกคฺคโลผู้มิชาติเป็นบัณฑิตทั้งหลาย **กปฺเปติ** ย่อมให้สำเร็จ **วาสํ** ซึ่งการอยู่ **ยสฺมิ ปทฺเส** ในประเทศใด. **สีลฺวเนเต** ยັงฺกคฺคโลผู้มิศีลทั้งหลาย **สญฺญเต** ผู้สํารวม **พฺรหฺมจารโย** ผู้ประพฤดิซึ่งพฺรหฺมจรรยํ **โกเชตฺวา** ให้ฉันทแล้ว **อตฺถ ปทฺเส** ในประเทศนั้น.

“**ยา เทวตา** เทวตาทั้งหลายเหล่าใด **อาสุํ** ได้มีแล้ว **ตตฺถ ปทฺเส** ในประเทศนั้น **บุคคโล** บุคคโล **อาทิสฺ** พิงอุทิส **ทกฺขิณํ** ซึ่งทักษิณาทาน **ตาสํ เทวตานํ** แก่เทวตาทั้งหลายเหล่านั้น. **ตา เทวตา** เทวตาทั้งหลายเหล่านั้น **ปุชิตา** ผู้อันเขาบูชาแล้ว **ปุชยฺนติ** ย่อมบูชา **มานิตา** ผู้อันเขานอบน้อม **มานยฺนติ** ย่อม นอบน้อม **นํ บุคคฺลํ** ซึ่งบุคคลนั้น.

“**ตโต** เพราะเหตุนั้น **เทวตา** เทวตาทั้งหลาย **อนุกฺมฺปนฺติ** ย่อมอนุเคราะห์ **นํ บุคคฺลํ** ซึ่งบุคคลนั้น **อิว** เหมือน **มาตา มารดา** **อนุกฺมฺปนฺติ** ย่อมอนุเคราะห์ **ปุตฺตํ** ซึ่งบุตร **โอรสํ** ผู้เกิดจากอก. **โปโส** บุคคโล **เทวตานุกฺมฺปิโต** ผู้อันเทวตาทั้งหลายอนุเคราะห์แล้ว **ปสฺสติ** ย่อมประสบ **ภทฺรานิ** ซึ่งความเจริญ **สทา** ในกาลทุกเมื่อ” ดังนี้.

อถ โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อนุโมทิตฺวา** ครั้นอนุโมทนาแล้ว **มคฺรฺมฺหามตฺเต** กะมหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสกาเร** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **อิมาทิ คาลาติ** ด้วยคาลาทั้งหลายเหล่านี้ **อฺภูจาย** ลุกขึ้นแล้ว **อาสนา** จากอาสนะ **ปฏฺกามิ** เสด็จหลีกไปแล้ว.

[๑๕๔] **ปน กิ เตน โข สมเยน** ในสมัยนั้นแล **มคฺรฺมฺหามตฺตา** มหาอำมาตย์แห่งแคว้นมคธทั้งหลาย **สุนิรฺวสฺสกาธา** ชื่อว่าสุนิระและวัสสการะ **อนุพฺนฺธา โทหนฺติ** ย่อมติดตาม **ภควนฺตํ** ซึ่งพระผู้มีพระภาค **ปิฏฺจโตะ ปิฏฺจโตะ** ข้างหลังๆ **(จินฺตเนน)** ด้วยความคิด **อิตฺติ** ว่า “**อชฺช** ในวันนี้ **สมโณ โคตโม** พระสมณโคตม **นิกฺขมิสฺสติ** จักเสด็จออกไป **เยน ทฺวารเณ** โดยประตูใด, **ตํ (ทฺวารํ)** ประตูนั้น **โคตมทฺวารํ นาม ภวิสฺสติ** จักมีชื่อว่าประตูโคตม. **(ภควา)** พระผู้มีพระภาค **ตริสฺสติ** จักเสด็จข้าม **คฺงคํ นที** ซึ่งแม่น้ำชื่อว่าคางคา **เยน ติตฺถเณ** โดยทำน้ำใด **ตํ ติตฺถํ** ทำน้ำนั้น **โคตม นาม ภวิสฺสติ (ติตฺถ)** จักเป็นทำน้ำชื่อว่าโคตม” ดังนี้.

อถ โข ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **นิกฺขมิ** เสด็จออกไปแล้ว **เยน ทฺวารเณ** โดยประตูใด, **ตํ (ทฺวารํ)** ประตูนั้น **โคตมทฺวารํ นาม อโหสิ** ได้มีชื่อว่าประตูโคตม. **อถ โข** ครั้งนั้นแล **คฺงคา นที** แม่น้ำชื่อคางคา **(ติฏฺจติ)** ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเน)** ณ ที่ใด, **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อฺปสฺงกฺมิ** เสด็จเข้าไปแล้ว **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั้น. **ปน กิ เตน โข สมเยน** ในสมัยนั้นแล **คฺงคา นที** แม่น้ำชื่อคางคา **ปุรา โทติ** ย่อมเต็มเปี่ยม **สมตฺติตฺติกา** อันมีฝั่งเสมอ **กาทฺเพยฺยา** อันกาจิกกินได้. **มนุสฺสา** มนุษย์ทั้งหลาย **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **ปริเยสนฺติ** ย่อมแสวงหา **นารํ** ซึ่งเรือ **(มนุสฺสา)** มนุษย์ทั้งหลาย **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **ปริเยสนฺติ** ย่อมแสวงหา **อฺหฺมุปํ** ซึ่งแพ **(มนุสฺสา)** มนุษย์ทั้งหลาย **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **พฺนฺธฺนฺติ** ย่อมผูก **กฺกุลฺลํ** ซึ่งท่อน **(มนุสฺสา)** มนุษย์ทั้งหลาย **คฺนฺตฺกามา** ผู้ใคร่เพื่ออันไป **ปารํ** สู้ฝั่งนั้น **อฺปารา** จากฝั่งนี้.

อถ โข ครั้งนั้นแล **พลฺวา ปฺริโส** บุรุษผู้มีกำลัง **ปฺสฺยาเรยฺย** สามารถเหยียดออก **พาหํ** ซึ่งแขน **สมิณฺชิตํ** อันคู้อยู่ **วา** หรือ **วา** หรือว่า **สมิณฺชเยยฺย** สามารถคู้เข้า **พาหํ** ซึ่งแขน **ปฺสฺยาริตํ** อันเหยียดอยู่ **เสยฺยถาปิ** นาม ชื่อแม่น้ำใด. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อนฺตรทฺโตะ** ทรงอันตรธานไปแล้ว **โอริมฺติเร** ที่ฝั่งใน **คฺงคาย นทียา** แห่งแม่น้ำคางคา **ปจฺจฺกฺจฺจาสิ** ปรากฏขึ้นแล้ว **ปาริมฺติเร** ที่ฝั่งนอก **เอเวเมว** ฉะนั้นนั้นเทียว **สทฺธิ** กับ **ภิกฺขุสงฺฆเณ** ด้วยหมู่แห่งภิกษุ. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อทฺทสา โข** ทรงทอดพระเนตรเห็นแล้วแล **เต มนุสฺเส** ซึ่งมนุษย์ทั้งหลายเหล่านั้น **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **ปริเยสนฺเต** ผู้แสวงหาอยู่ **นารํ** ซึ่งเรือ **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **ปริเยสนฺเต** ผู้แสวงหาอยู่ **อฺหฺมุปํ** ซึ่งแพ **อฺปฺเปกฺจฺเจ** แม้บางพวก **พฺนฺธฺนฺเต** ผู้ผูก

อยู่ **กุลล** ซึ่งพุ่น **คนตุกามา** ผู้ใคร่เพื่อจะไป **ปาริ** สู่นั่น **อุปารา** จากฝั่งนี้. **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาคเจ้า **วิทิตวา** ทรงทราบแล้ว **เอต อตุถ** ซึ่งเนื้อความนั้น **อุทานสิ** ทรงแปร่งแล้ว **อิม อูทาน** ซึ่งอุทานนี้ **ตาย เวลาย** ในเวลานั้น **อิติ** ว่า “**เย (ชนา)** ชนทั้งหลายเหล่าใด (**เต ชนา**) ชนทั้งหลายเหล่านั้น **กตวาน** กระทำแล้ว **เสตุ** ซึ่งสะพาน **วิสชช** สละแล้ว **ปลลลani** ซึ่งตมทั้งหลาย **ตรนติ** ย่อมข้ามไป **อณณว** สรี ซึ่งสระอันมีหัวน้ำใหญ่, **ทิ** แต่ว่า **โย ชโน** ชนบางคน **พนรติ** ผูกอยู่ **กุลล** ซึ่งพุ่น, **เต ชนา** ชนทั้งหลายเหล่านั้น **เมธาวิโน** ผู้มีปัญญา **ติณณา** ข้ามแล้ว” ดังนี้.

ปรมภาณวาร

ภาณวารที่ ๑ จบ

อริยสัจจกถา

เรื่องอริยสัจ ๔ ประการ

[๑๕๕] **อล โข** ครั้งนั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนุเตสิ** ตรัสแล้ว **อายสมนุถ** **อานนุท** กะพระอานนทผู้ซึ่งมีอายุ **อิติ** ว่า “**(มย)** เราทั้งหลาย **อายาม** จงมา **อานนท** คู่ก่อนอานนท **โกฏิกาม** หมู่บ้านโกฏิกาม (**ติฏจติ**) ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด, **(มย)** เราทั้งหลาย **อุปสงกมิสสาม** จะเสด็จเข้าไป **เตน (จาเนน)** ณ ที่นั่น” ดังนี้. **อายสมมา** **อานนุโท** พระอานนทผู้มีอายุ **ปจจสโสสิ** ตอบรับแล้ว **ภควโต** แต่พระผู้มีพระภาค **อิติ โข** ว่า “**ภนุเต** ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ **เอว** อย่างนี้” ดังนี้แล. **อล โข** ครั้งนั้นแล **โกฏิกาม** หมู่บ้านโกฏิกาม (**ติฏจติ**) ย่อมตั้งอยู่ **เยน (จาเนน)** ณ ที่ใด **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อวสริ** เสด็จไปแล้ว **ต** (**โกฏิกาม**) สู่มุ่บ้านโกฏิกามนั้น **สทธิ** กับ **มหตา** **ภิกขุสงเขน** ด้วยภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่. **สุท** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหริ** ประทับอยู่ **ตตร** **โกฏิกาม** ที่หมู่บ้านโกฏิกามนั้น. **ตตร โข** ณ ที่นั้นแล **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อามนุเตสิ** ตรัสแล้ว **ภิกขุ** กะภิกษุทั้งหลาย **อิติ** ว่า “**ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **อนนุโพธา** เพราะการไม่รู้แจ้ง **อปปฏิเวธา** เพราะการไม่แทงตลอด **จตุณ** **อริยสัจจาน** ซึ่งอริยสัจทั้งหลาย ๔ ประการ **มมญเจว** อันเราด้วยนั้นเทียว **ตุมหากญจ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สนฺธาวิต** เร่รอนไปแล้ว **สสริต** ท่องเที่ยวไปแล้ว **อิท** **ทิมมทฺธาน** ตลอดกาลอันยาวนานนี้ **เอว** อย่างนี้. **จตุณ** (**อริยสัจจาน**) ซึ่งอริยสัจทั้งหลาย ๔ ประการ **กตเมส** อะไรบ้าง **ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **อนนุโพธา** เพราะการไม่รู้แจ้ง **อปปฏิเวธา** เพราะการไม่แทงตลอด **ทุกขสส** **อริยสัจจสส** ซึ่งทุกขอริยสัจ **มมญเจว** อันเราด้วยนั้นเทียว **ตุมหากญจ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สนฺธาวิต** เร่รอนไปแล้ว **สสริต** ท่องเที่ยวไปแล้ว **อิท** **ทิมมทฺธาน** ตลอดกาลอันยาวนานนี้ **เอว** อย่างนี้. **ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **อนนุโพธา** เพราะการไม่รู้แจ้ง **อปปฏิเวธา** เพราะการไม่แทงตลอด **ทุกขสมุทยสส** **อริยสัจจสส** ซึ่งทุกขสมุทยอริยสัจ **มมญเจว** อันเราด้วยนั้นเทียว **ตุมหากญจ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สนฺธาวิต** เร่รอนไปแล้ว **สสริต** ท่องเที่ยวไปแล้ว **อิท** **ทิมมทฺธาน** ตลอดกาลอันยาวนานนี้ **เอว** อย่างนี้. **ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **อนนุโพธา** เพราะการไม่รู้แจ้ง **อปปฏิเวธา** เพราะการไม่แทงตลอด **ทุกขนิโรธสส** **อริยสัจจสส** ซึ่งทุกขนิโรธอริยสัจ **มมญเจว** อันเราด้วยนั้นเทียว **ตุมหากญจ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สนฺธาวิต** เร่รอนไปแล้ว **สสริต** ท่องเที่ยวไปแล้ว **อิท** **ทิมมทฺธาน** ตลอดกาลอันยาวนานนี้ **เอว** อย่างนี้. **ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุทั้งหลาย **อนนุโพธา** เพราะการไม่รู้แจ้ง **อปปฏิเวธา** เพราะการไม่แทงตลอด **ทุกขนิโรธคามินิยา** **ปฏิปทา** **อริยสัจจสส** ซึ่งทุกขนิโรธคามินิปฏิบัติ **อริยสัจ** **เอว** อย่างนี้ **มมญเจว** อันเราด้วยนั้นเทียว **ตุมหากญจ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สนฺธาวิต** เร่รอนไปแล้ว **สสริต** ท่องเที่ยวไปแล้ว **อิท** **ทิมมทฺธาน** ตลอดกาลอันยาวนานนี้ **เอว** อย่างนี้. **ภิกขเว** คู่ก่อนภิกษุ

ทั้งหลาย **ตํ อิทํ** นี้ **ทุกขํ อริยสัจจํ** คือทุกขอริยสัจ **อนุปุทฺธํ** อันเรารู้แจ้งแล้ว **ปฏิวินฺทํ** อันเราแทงตลอดแล้ว
(อิทํ) นี้ **ทุกขสมุทฺทยํ อริยสัจจํ** คือทุกขสมุทฺทยอริยสัจ **อนุปุทฺธํ** อันเรารู้แจ้งแล้ว **ปฏิวินฺทํ** อันเราแทงตลอดแล้ว
(อิทํ) นี้ **ทุกขนิโรธํ อริยสัจจํ** คือทุกขนิโรธอริยสัจ **อนุปุทฺธํ** อันเรารู้แจ้งแล้ว **ปฏิวินฺทํ** อันเราแทงตลอดแล้ว
(อิทํ) นี้ **ทุกขนิโรธคามินี ปฏิปทา อริยสัจจํ** คือทุกขนิโรธคามินีปฏิบัติทาอริยสัจ **อนุปุทฺธํ** อันเรารู้แจ้งแล้ว
ปฏิวินฺทํ อันเราแทงตลอดแล้ว **ภวตณฺหา** ความอยากในภพ **(เม)** อันเรา **อุจฺฉินฺนา** ถอนแล้ว **ภวเนตฺติ**
 ตัณหาอันนำไปสู่ภพใหม่ **(เม)** ของเรา **ชีนา** ลึนไปแล้ว **อิทานิ** ในกาลนั้น **ปุณฺพุกฺว** การเกิดใหม่อีก
(เม) ของเรา **นตฺถิ** ย่อมไม่มี”ดังนี้. **ภควา** พระผู้มีพระภาค **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **อิทํ (วจนํ)** ซึ่งพระดำรัสนี้
สุคโต พระสุคต **วตฺวาน** ครั้นตรัสแล้ว **สตุถา** พระศาสดา **อโวจ** ได้ตรัสแล้ว **เอตํ (วจนํ)** ซึ่งคำนี้
อถาปรํ อื่นอีก **อิติ** ว่า **“อทสฺสนา** เพราะการไม่เห็น **จตฺตุนํ อริยสัจฺจานํ** ซึ่งอริยสัจทั้งหลายสี่ **ยถา**
ภูตํ ตามความเป็นจริง. **มยา จ** อันเราด้วย **โว จ** อันเธอทั้งหลายด้วย **สํสิตํ** ท่องเที่ยวไปแล้ว **ตาสุ**
ตาสุเวว **ชาติสุ** ในชาติทั้งหลายเหล่านั้นนั้นเที่ยว **ทีฆมทฺธานํ** ตลอดกาลอันยาวนาน. **ตานิ** **เอตานิ**
(อริยสัจฺจานิ) อริยสัจทั้งหลายเหล่านี้ **(มยา จ)** อันเราด้วย **(โว จ)** อันเธอทั้งหลายด้วย **ทิฏฺฐานิ** เห็นแล้ว
ภวเนตฺติ ตัณหาอันนำไปสู่ภพ **(เม)** อันเรา **สมุทฺตา** ถอนแล้ว. **มุลํ** ราก **ทุกฺขสฺส** แห่งทุกข **(เม)** อัน
 เรา **อุจฺฉินฺนํ** ถอนแล้ว **อิทานิ** ในกาลนี้ **ปุณฺพุกฺว** การเกิดในภพใหม่ **(เม)** ของเรา **นตฺถิ** ย่อมไม่มี” ดังนี้.

ตฺตรปิ (สมเย) ในสมัยนั้นแล **สุทํ** ได้ยินว่า **ภควา** พระผู้มีพระภาค **วิหฺรณฺโต** ประทับอยู่ **โกฏฺฐิคาเม**
 ในหมู่บ้านโกฏฐคาม **กโรติ** ย่อมทรงกระทำ **ธมฺมี** **กถํ** ซึ่งวาจาเป็นเครื่องกล่าวอันประกอบด้วยธรรม **เอตํ**
เอว พหุลํ หลายประการนี้นั้นเที่ยว **ภิกฺขุณฺ** แก่ภิกษุทั้งหลาย **อิติ** ว่า **“สีลํ** ศีล **อิติ** เป็นอย่างนี้, **สมฺมาธิ**
 สมฺมาธิ **อิติ** เป็นอย่างนี้, **ปญฺญา** ปัญญา **อิติ** เป็นอย่างนี้. **สมฺมาธิ** **สีลปริภาวโต** สมฺมาธิอันอันศีลอบรม
 แล้ว **มทฺปผลโล โทติ** ย่อมมีผลมาก **มทานิสฺสโร** มีอานิสงส์มาก. **ปญฺญา** **สมฺมาธิปริภาวตา** ปัญญาอันอันสมฺมา
 อบรมแล้ว **มทฺปผลลา โทติ** ย่อมมีผลมาก **มทานิสฺสสา** มีอานิสงส์มาก. **จิตฺตํ** **ปญฺญาปริภาวิตํ** จิตอันอัน
 ปัญญาอบรมแล้ว **อาสเวทิ** จากอาสวะทั้งหลาย **วิมุจฺจติ** ย่อมหลุดพ้น **เสยฺยถิทํ** ได้แก่ **กามาสวา** จาก
 กามาสวะ **ภวาสวา** จากภวาสวะ **อวิชฺชาสวา** จากอวิชชาสวะ **สมฺมเทว** โดยชอบนั้นเที่ยว” ดังนี้.